

"...

I- YOKLUĞUN TESPİTİ, İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

28.2.2014 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümleri şöyledir:

"... II- 6524 SAYILI KANUN'UN ÖNCELİKLE TÜMÜNÜN "YOK" HÜKMÜNDE OLDUĞUNUN SAPTANMASI İSTEMİNE İLİŞKİN İDDİALARIN GEREKÇELERİ

Geleneksel kamu hukuku doktrinine göre, bir hukukî işlemin, "çok ağır bir sakatlık" ile malûl olması durumunda bu işlem "yok hükmünde" sayılmaktadır (Kemal Gözler, Türk Anayasa Hukuku, Bursa, 2000, sh.949 vd.). Yokluk, bir kurala vücut veren iradenin mevcut olmamasıdır. Bu nedenle, yasama işleminin yok sayılabilmesi, ancak ağır bir yetki gaspı halinde mümkündür. Hukukî işlemin, yani kanunun geçerliliği üzerinde "iptal"den daha ağır bir hukuka aykırılık hâli, "yokluk"tur. Dava konusu yaptığımız somut olayda olduğu gibi, kanunla yargısal denetimi etkisiz bırakacak düzenleme, "tipik ve ağır bir yetki gaspı" olup, hukukî işlemin yokluğu sonucunu zorunlu olarak doğurur. Bu durum, Anayasamızda öngörülen "kuvvetler ayrılığı" ilkesinin sonu demektir ve Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. paragrafı ile 2. maddesine açık aykırılık teşkil etmektedir. Başka bir deyişle, dava konusu yaptığımız 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun ile öngörülen düzenleme, yargısal denetimin olası bir aykırılığının yaptırımı etkisiz bırakma amacını güttüğü için açık ve ağır bir yetki gaspıdır. Yaptırımı ise "yokluk"tur.

"Yok hükmünde sayma" müessesesi ile ilgili olarak Anayasa Hukukçusu Prof. Dr. Erdoğan Teziç, Türk anayasal yargı sisteminde "yokluk" kavramının tanınmadığını teyit etmekle birlikte, "Hukuk sistemimizde 'yürürlük durdurma' diye bir müessese de yoktu. Ancak PTT'nin T'sinin satışı sırasında Anayasa Mahkemesi'nin 1993'te verdiği kararla sisteme girdi. Sonra da içtihat haline geldi. Şimdi benzer biçimde 'yokluk' hükmü de oluşabilir" demek suretiyle "Yok hükmünde sayma" fikrine, Anayasa Mahkemesi'nin geçmiş kararlarını yorumlayarak ulaştığını belirten Teziç, Dava konusu 6524 sayılı Kanun ile ilgili olarak da "HSYK Kanunu Resmi Gazete'de yayımlandığı anda bazı görevlilerin görevi sona eriyor. Anayasa Mahkemesi iptal kararı verse bile bu geriye işlemeyecek. Yani bu düzenleme yargısal denetimin olası bir iptalini etkisiz bırakma amacını güttüğü için açık ve ağır bir yetki gaspıdır. O yüzden iptalden daha ileri bir yaptırım gerekir. Bu da ancak 'yok hükmünde sayarak' yapılabilir" yönünde görüş beyan etmiştir (Bkz. Utku Çakırözer'in "Burun Kırdırtan HSYK Kavgasının Nedeni" Başlıklı Yazısı, 17.2.2014 tarihli Cumhuriyet Gazetesi).

Bundan yaklaşık yüz yıl önce ünlü Alman hukukçu, siyaset bilimci Carl Schmitt yazmış olduğu "Siyasi İlahiyat" isimli kitabında günümüz siyaset biliminin kavramlarının "dünyevileştirilmiş ilahiyat kavramları" olduğunu söyler. Örneğin, her şeye kâdir "Tanrı" gitmiş, onun yerine her şeye kâdir "kanun koyucu" gelmiştir. Her şeye kâdir kanun koyucunun "demokratikleşmesi" demokrasinin de serüvenidir. Ancak, bugün 6524 sayılı Kanun sayesinde geldiğimiz nokta ve gördüğümüz tablo, bu Kanun'la ilgili olarak Hükûmetin başlangıçtan bu yana gütmüş olduğu politika ile her şeye kâdir kanun koyucunun demokratikleştirilmesi yönündeki bir adımın işaretlerini değil, tam tersine, her şeye kâdir "tek adamın" politikasının, uygulamalarının, onun otoriter tutumunun işaretlerini bize göstermektedir. Devlet-birey ilişkisi artık yüz yıl önceki ilişki değildir. Eskiden devlet-birey ilişkisi, güç-itaat ilişkisine dayanmakta iken, artık birey öne çıkmıştır; bireyin öne çıkmasıyla birlikte onun özgürlükleri çok daha önemli hâle gelmiştir. Eskiden devlet karşısında güçsüz bir birey, ancak güçlü bir devlet varken,

bugün, devletin karşısında güçlü bir birey ve onun özgürlükleri söz konusudur. Eskiden anayasalar devletin kuruluşunu, örgütlenişini, buna ilişkin hükümleri düzenlerken, bugün, anayasalar bireyin özgürlükleri karşısında devletin gücünü sınırlayan metinlere dönüşmüştür.

1748 yılında, Montesquieu -kuvvetler ayrılığı ilkesini- “Kanunların Ruhu” kitabını yazdığı zaman daha kuvvetler ayrılığı ilkesi O'nun savunduğu gibi şekillenmiş değildi. İlk defa “kuvvetler ayrılığı” ilkesi olmadan demokrasinin vâir olmayacağı Montesquieu tarafından bir tarihî belge olarak “Kanunların Ruhu” isimli kitabında yer almış ve 41 yıl sonra 1789 tarihinde insanlık tarihine çok büyük bir devrim olarak geçen Fransız Devrimi gerçekleşmiştir. Fransız Devrimi sonucunda 1789 yılında yayınlanan Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin 16.maddesi bugün dahî bütün demokrasilerin temelini oluşturan altın bir kuralı koymuştur. Hakların güvence altında olmadığı, kuvvetler ayrılığının bulunmadığı ülkelerde anayasa yoktur. Yazılı olarak kâğıt üzerinde adına “Anayasa” dediğiniz bir metin olabilir, ama bu metinde “kuvvetler ayrılığı” prensibi tahrir edilmişse o ülkede, o Anayasa'da “kuvvetler ayrılığı” yoktur; dolayısıyla o ülkede Anayasa'nın olduğunu söylemek imkânsızdır.

15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun ile birlikte, ne yazık ki, artık Türkiye'de Anayasa, kâğıt üzerindeki bir metne dönüşmüş ve fiilen ortadan kaldırılmıştır. Başka bir deyişle, 6524 sayılı Kanun ile Anayasa, 15.2.2014 tarihinde TBMM Genel Kurul Salonunda iktidar partisinin kabul oyu ile birlikte ilgâ edilmiştir. Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. Paragrafında açıkça dile getirilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesinin olmazsa olmaz koşulu olan “Bağımsız Yargı” ilkesi, ne yazık ki, 6524 sayılı “Yoklukla malûl” bir Kanunla ortadan kaldırılmakta; yargının yürütmeye bağlandığı ve böylece demokratik parlamenter rejimin rafa kaldırıldığı bir sürece girilmektedir. Mezkûr Kanun ile, Anayasa'ya göre millete ait olan yetkileri Hükûmet, Başbakan, Adalet Bakanı kendi yetkisi ve inisiyatifi içerisine almakta ve “Yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır” hükmünü içeren Anayasa'nın 9. maddesini açıkça ihlâl etmektedir. Bu vâkıâ, 6524 sayılı Kanun'un çok açık bir şekilde “yok” hükmünde sayılmasını gerektiren kanunî düzenlemedir.

15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanunun, işbu davanın konusu olan maddeleriyle yapılan düzenlemelerin, hem Anayasa'nın 87. maddesinin vermediği bir yetkinin kullanılması yoluyla gerçekleştirilmeleri, hem de bu yetkinin aynı zamanda Anayasa'nın 2. 6. ve 9. maddelerinde belirtilen ilkelere aykırı bir biçimde kullanılması bakımından, “yok” hükmünde sayılmalarına yol açacak nitelikte ağır yöntem sakatlıklarıyla malûl olduğu sâbittir.

Şöyle ki;

1-) 12.9.2010 tarihli ve 5982 sayılı Kanunun 22. maddesi ile değiştirilen Anayasa'nın 159. maddesi hükmü ile Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yürütmeden bağımsız ve ayrı bir erk olması gerektiği ilkesine uygun bir düzenlemeye kavuşturulması amaçlanmış iken, 15.2.2014 tarihli ve 6524 Kanun değişikliği ile Kurulun fiilen Adalet Bakanına bağlı ve bağımlı, ayrı bir erkten çok, yürütmenin güdümü, emir ve gözetimi altında görev yapan bir Genel Müdürlük haline getirilmek istenmektedir. Şüphesiz, bu olgu, 12.9.2010 tarihli Anayasa değişikliği ile amaçlanan bağımsız bir Kurulun oluşumuna aykırıdır.

Anayasa'nın Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun düzenlendiği 159. maddesine bakıldığında dikkati çeken ilk husus, Kurul'a “Adalet Bakanlığından ve dolayısıyla siyasî iradedden bağımsız, özerk bir irade verilmesinin amaçlandığı ve tüm maddenin bu temel amaçtan hareketle düzenlendiği” vâkıâsıdır. Nitekim, bu vâkıâ, Anayasamızın 159. maddenin ilk fıkrasında “Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik

teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.” denilmek suretiyle kuşkuya yer bırakmayacak biçimde ifade edilmiş ve Kurul'un organizasyon yapısı ile işleyişine ilişkin tüm kuralların klasik bir kamu kurumundan farklı olarak “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” ilkelerine uygun olması gerektiği vurgulanmıştır.

Anayasa'nın 159. maddesi lâfzı ve rûhu ile bir bütün (köl) halinde incelendiğinde; Anayasa koyucunun, yerine getirdiği nâzik ve hassas fonksiyon nedeniyle Kurul'u, klasik bir kamu kurumu olarak görmek istemediği ve olağan bürokratik hiyerarşiden ayırık tutarak, Kurul'a siyasî iradedden (yürütmeden) bağımsız, kendi inisiyatifini kullanabileceği ayrı ve özerk bir yapıya kavuşturmayı amaçladığı anlaşılmaktadır.

Anayasa koyucu bu amaçtan hareketle 159. maddenin Birinci fıkrasında, Kurul'un organizasyon yapısı ve işleyişine ilişkin yapılacak düzenlemelerin “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” ilkeleri doğrultusunda yapılacağını belirterek, TBMM'nin sahip olduğu takdir yetkisini bu ilkeler ile sınırlamış ve bu anlamda Kurul'un özerk iradesinin varlığını Anayasal bir güvenceye kavuşturmuştur.

Bu itibarla, HSYK'nın organizasyon yapısı ve işleyişine ilişkin tüm kuralların ihdâsında TBMM'nin kullanabileceği takdir yetkisi, klasik kamu kurumlarının organizasyon yapısı ve işleyişine ilişkin takdir yetkisinden farklıdır; dahası, farklı da olmak zorundadır. Nitekim, bu farklılığın gerekliliği, Anayasa'nın 159. maddesinin Birinci fıkrasında “mahkemelerin bağımsızlığı” ile “hâkimlik teminatı” ilkelerine gönderme yapılmak suretiyle açık bir biçimde ifade edilmiştir.

Bu noktada Anayasa'nın 159. maddenin son fıkrasında Meclis'e tanınan ve Kurul üyelerinin seçimini, dairelerin oluşumunu ve işbölümünü, Kurul'un ve dairelerin görevlerini, toplantı ve karar yeter sayılarını, çalışma usul ve esaslarını, dairelerin karar ve işlemlerine karşı yapılacak itirazları ve bunların incelenmesi usûlleri ile Genel Sekreterliğin kuruluş ve görevlerini kanunla düzenleyebilme yetkisi, sınırlı bir yetki olup, ancak anılan maddenin birinci fıkrasında belirtilen “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” ilkeleri doğrultusunda kullanılacak özel bir yetkiyi ifade etmektedir. Oysa, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun metni incelendiğinde, Kurul'un organizasyon yapısı ve işleyişine ilişkin düzenlemelerde Anayasa'nın 159. maddesi hükmünce uyulması gereken “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” ilkeleri “yok” sayılmış ve Kurul, âdetâ yürütmenin emrinde, Adalet Bakanı'nın iradesi dışında karar verme yetkisi kullanamayan sıradan bir kamu kurumuna dönüştürülürken, bir yandan da seçimle gelen üyeler Adalet Bakanı'nın emri altında ve O'nun izni olmaksızın karar alamayacak konuma getirilmiştir. Kanun metninde öngörülen değişikliklerin büyük bölümünde, esâsen “dönüştürme / siyasallaştırma” amacının güdüldüğü çok açık ve net bir biçimde görülebilmektedir. Dava konusu yapılan, Mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığını ortadan kaldırır mâhiyetteki işbu düzenleme ile “hukuk devleti” ilkesi tamamen zedelenmiştir. Oysa (yukarıda da açıklandığı veçhile), “hukuk devleti” anlayışının somutlaştırılmasında ve vatandaşların belli bir güven duygusuyla yaşayabilmelerinde “yargı bağımsızlığı” ilkesinin önemi tartışmasızdır.

Anayasa'mız “kuvvetler ayrılığı” ilkesini benimsenmiştir. 6524 sayılı Kanun'da yer alan yasal düzenlemelerin incelenmesinde ise yargıya ilişkin en temel ve önemli yetkilerin doğrudan veya dolaylı olarak Kurul Başkanı sıfatıyla Adalet Bakanı'na verilmiş olduğu açıkça görülmektedir. Bu durumun da “yargı bağımsızlığı”na, “kuvvetler ayrılığı” ilkesine ve HSYK'nın “mahkemelerin bağımsızlığı” ile “hâkimlik ve savcılık teminatı” esaslarına göre hareket etmesi prensibine aykırılık teşkil ettiği çok açıktır. Dolayısı ile, dava konusu Kanun ile

yapılmak istenen düzenlemenin Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan Cumhuriyetin "Hukuk Devleti" niteliğine ve yine 2. maddenin Cumhuriyetin nitelikleri arasında atıf yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünde belirtilen "kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırılık teşkil ettiğini göstermektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık ise, anılan maddede yer alan ve "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yapılan Anayasa'nın Başlangıç Bölümü'nün 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırılık anlamına gelmektedir.

15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'daki düzenlemelerin birçoğu, yüksek yargı kurumlarının oluşumuna ilişkin kural ve ilkelerin yer aldığı uluslararası belge ve raporlarda öngörülen görüşlerle (Venedik Kriterleri, İlerleme ve İstisari Ziyaret Raporları, Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyi / CCJE, 10/2007 Sayılı Görüşü, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Hâkimlerin Bağımsızlığı, Verimliliği ve Rolü Hakkında 94/12 Nolu Tavsiye Kararı, Avrupa Yargı Kurulları Ağı / ENCJ Raporları ile) çelişmektedir.

Öyle ise, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun ile yapılmak istenen düzenlemelerin Anayasa'nın 2.maddesinde ifadesini bulun "hukuk devleti" ilkesi ile Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun yürütme organından bağımsız ve dolayısı ile yargının ayrı bir erk olması gerektiği ilkesine uygun bir düzenlemeyi öngören 159. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Başka bir deyişle, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanunun getirmekte olduğu düzenlemelerin kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin kullanımıyla gerçekleştirilmiş bir işlem niteliği taşıdığı; bu işlemin yetki unsuru bakımından ağır bir sakatlıkla malûl hale geldiği ve dolayısı ile Anayasa'nın 6.maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisini kullanamaz." kuralını açıkça ihlâl ettiği âşikârdır.

Bu bakımdan, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'un tümünün "yetkisizlik", başka bir deyişle, işlemin "yetki" unsurundaki ağır sakatlık nedeniyle "yokluğuna" hükmedilmesi gerektiği açıktır.

Yukarıda da açıklamaya çalıştığımız sebeplere binâen, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemelerin, aynı zamanda "yetki gasbı" veya "yetki tecavüzü" niteliğini taşıdığı da kuşkusuzdur. Zirâ, söz konusu düzenlemelerle tâlî kurucu iktidar olarak Anayasa'yı değiştirme yetkisi, TBMM tarafından gasbedilmiştir. Ağır ve açık yetki tecavüzü ya da yetki gasbı olarak tanımlanabilecek bu vâkıâların, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'la yapılan düzenlemeyi yetki unsuru açısından "yokluk ile malûl" hâle getireceği tartışmasızdır. Olayda, gerçekleştirilen yetki gasplarına ve tecavüzlerine cevaz verildiği takdirde, bundan böyle TBMM'nin yetkisi olmadığı bir anayasal alanda yetki kullanabilmesinin ve kanunları değiştirebilmekle yetkili olanlara, kanun değiştirme yöntemini kullanarak tâlî kurucu iktidara verilen anayasa değiştirme yetkisinin gasp edilmesinin önü açılacaktır. Başka bir deyişle, 6524 sayılı Kanun'un kanunlaşması sırasında TBMM'de izlenen süreç, kanun değiştirme iradesini aşp, Anayasa hükmünü değiştirerek "yetki" temelinde vahim bir sakatlık doğmasına sebebiyet vermiştir.

Hal böyle olunca, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanunda öngörülen düzenlemelerin, yukarıda açıklandığı üzere "yetkisizlik", "yetki aşımı" ve "yetki gaspı / yetki tecavüzü" nedenleri ile "yetki unsuru" açısından sakat oluşu, bu düzenlemelerin "yokluğu"nun hükme bağlanmasını gerektirmektedir.

2-) Bilindiği üzere, bir hukukî işlemin hukuk düzeninde varlık kazanabilmesi için şekil, konu, amaç, sebep ve yetki unsurları bakımından hukuka uygun olması gerekmektedir. Aksi halde, o hukukî işlemin varlığı tartışmalı hâle gelir. Başka bir deyişle, bir işlemin kurucu unsurlarının yokluğu, o işlemin de hükümsüz olması, “yok (keenlemeyekûn)” sayılması sonucunu doğurur.

“Yokluk” ve “İptal” farklı kavramlardır. Yokluk (inexistence), işlemin başından beri hükümsüz sayılması anlamına gelmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin “yokluk” konusunda bu güne kadar vermiş olduğu herhangi bir karar bulunmasa da, bazı kararlarında “yokluk” konusundaki görüşlerini izhâr etmiştir. Örneğin, 21186 sayılı Resmi Gazete'nin mükerrer nüshasında yayımlanan “1992 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 1. maddesine bağlı (A) işaretli cetvelinde gösterilen Kültür Bakanlığı kısmı ile bu kısmın unsurlarını ve açıklamalarını içeren bölümlerinin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülerek iptaline” ilişkin olarak verdiği bir Kararda, özetle, “Yönetim hukukunda yokluk, bir hukuksal işlemin hiç doğmamış, hukuk alemine çıkmamış sayılması sonucunu doğurur. Bu bağlamda, Anayasa yargısında yasama işlemlerinin yok sayılabilmesi ancak yetki ve görev gaspı ya da çok ağır biçim eksikliği durumlarında söz konusu olabilir.” demek suretiyle “yokluk” konusundaki düşüncesini açıklamıştır (Anayasa Mahkemesi'nin 17.9.1992 gün ve E.1992/26, K.1992/48 sayılı Kararı). Dolayısı ile, Anayasa Mahkemesi, iptalden daha ileri bir tartışma yapabilmek için iptal sebeplerinden daha ağır hukuka aykırılık sebebi aranacağını belirterek bunun yaptırımının “yokluk” olacağına işaret etmiştir.

Kezâ, Anayasa Mahkemesi'nin 24.5.1988 gün ve E.1988/11, K.1988/11 sayılı Kararına ekli karşı oy yazısında üye Muammer Turan, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bir kanunun tekrar kabûl edilmesi durumunda, bu ikinci kanunun “mutlak butlanla batıl sayılıp, çıkartıldığı günden itibaren geçerli olmadığına” hükmedilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir (Muammer Turan'ın Karşı Oy Yazısı, Anayasa Mahkemesi Kararlar dergisi, Sayı 24, sh.170). Daha yakın zamanda da 17.10.1996 gün ve E.1996/4, K.1996/39 sayılı Karara ekli karşı oy yazısında (Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı 32, Cilt 2, sh.844 vd.) ve 13.5.1998 gün ve E.1996/51, K.1998/17 sayılı Karara ekli karşı oy yazısında (Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı 35, Cilt 1, sh.178 vd.), üye Mustafa Bumin, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen kanunun tekrar çıkarılmasının bir “ağır ihlâl” olduğunu belirtmiş ve böyle bir kanunun “iptal” değil, “yokluk” saptanılarak davanın reddine karar verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Nihayet, Anayasa Mahkemesi'nin 13.5.1998 gün ve E.1996/51, K.1998/17 sayılı Karara ekli karşı oy yazılarında üyeler Yalçın Acargün, Mustafa Yakupoğlu ve Fulya Kantarcıoğlu karşı oy yazılarında, iptal edilen kanunun yerine yeni kanun yapılması durumunda sözkonusu kanunun karşılaşması gereken yaptırımın “iptal” değil, “yok hükmünde sayılması” olduğunu belirtmişlerdir (Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı 35, Cilt 1, sh.175-178; Kemal Gözler, a.g.e, sh.951, dipnot:262).

3-) Diğer yandan, bir hukukî işlemin yetki unsuru bakımından sağlıklı ve geçerli sayılabilmesi, yetkili bir organ tarafından yapılmasının yanı sıra, yetkinin Anayasa'nın çizdiği alan içerisinde ve Anayasaya uygun olarak kullanılmasını da gerektirir. Kuşkusuz yasama yetkisi, yasama alanı içerisinde kalmak koşuluyla konu açısından, ancak Anayasa'ya aykırı biçimde kullanılmaması koşulu ile sınırsızdır. Yani, burada Anayasa kuralları ve bu kurallara uygunluk koşulu, yasama yetkisi için bir sınır oluşturmaktadır. Dava konusu yaptığımız 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerde ise, yasama yetkisinin bu sınır aşılarak ve saptırılarak kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda, öncelikle, 6524 sayılı Kanun'un ihdâsı sırasında yasama yetkisi, Anayasa'nın 2. maddesinde öngörülen “demokratik hukuk devleti” ilkesine aykırı biçimde kullanılmıştır. Yasama yetkisinin böyle bir değişikliği

gerçekleştirmek için kullanılmasının, Anayasanın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi ile de çeliştiği yadsınamaz. “Hukuk devleti” ilkesinin dayandığı temel unsurlardan biri de hukuk güvenliğidir. Ancak, Anayasa değişikliğiyle yapılması gereken bir yasama işleminin kanun yolu ile yapılmasının önünü açan böylesi bir yasama yetkisi, hukuka ve Devlete olan güveni ortadan kaldırır; dolayısıyla, böyle bir ahvâl, Anayasanın 2. maddesinde belirtilen “hukuk devleti” ilkesine ve dolayısı ile Başlangıç Bölümünün 4. paragrafında ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı” prensibine de aykırı düşer.

Nitekim, Anayasa, TBMM'ye yasama erkini, netice itibariyle, kamu yararını sağlamak üzere vermiştir. Bu durum, aynı zamanda Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen “hukuk devleti” ilkesinin de bir gereğidir. Yapılan yasama işlemlerinin, kamu yararı amacına değil, öznel (subjektif) amaçlara yönelik olarak yapılması halinde ise yasama yetkisinin saptırıldığını söylemek gereklidir. Böylesi bir yetki saptırması da, yasama yetkisinin Anayasa'ya aykırı bir biçimde kullanılması nedeniyle, bu yetkinin kullanılması yoluyla yapılan hukukî işlemin, yetki unsuru bakımından Anayasa'ya aykırı bir görünüm almasına yol açar ve bu işlemin yoklukla malûl olması sonucunu doğurur. 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'un tümünün Anayasa'dan kaynaklanmayan bir yetkinin Anayasa'nın 6. maddesine aykırı olarak ve yine Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen ilkelere uyulmadan kullanılması nedeniyle yoklukla malûl olduğu gerçeğini değiştirmez ve bu nedenle 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'un tümünün yokluğuna hükmedilmesi gerekir.

4-) Şu hususu da önemle belirtmek gerekir ki, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanunun asıl amacının “kamu yararı” olması gerekirken, aslında “gizli bir gündemi olduğu”, 20. maddesiyle 4954 sayılı Kanuna eklenen “Geçici Madde 12” ile 39.maddesiyle 6087 sayılı Kanuna eklenen “Geçici Madde 4”den kolaylıkla anlaşılmaktadır. Anılan geçici maddeler ile Türkiye Adalet Akademisi ile Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kadrolarının derhal boşaltılacağına işaret etmektedir. Bu olgu da, dava konusu Kanun ile asıl amaçlanan hedefin “kamu yararı”nın gerçekleştirilmesi değil, sadece siyasî kadrolaşma eliyle olası birtakım yargısal soruşturma süreçlerini etkilemek olduğunu ve yasama faaliyetinin amacından çarpıtılıp, ağır biçimde sakatlandığını göstermektedir. 6524 sayılı Kanun'un ihdâsındaki “örtülü amacın” hâlen yürütülmekte olan mevcut ve güncel soruşturmaları yönlendirmek, eldeki kanıtları karartmak ve ayrıca mevcut kadroları tasfiye etmek suretiyle bağımsız olması gereken yargı organını “kendileştirmek” özel gâyesine mâtuf olduğu, her türlü izahtan vârestedir. 6524 sayılı Kanun ile, Adalet Bakanı'nın tek başına, doğrudan yetkili olduğu, iradesini ortaya koyarak tasarruf yapabileceği bir yapı getirilmekte ve Adalet Bakanı'nın yeniden teşekkül edecek olan Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda (ve bu meyanda Türkiye Adalet Akademisi'nde) en etkili güç haline getirilmesine yol açmaktadır. Bu nedenlerle, tamamen subjektif, belli kişi ya da kişilere yönelik çözüm getirme amacını taşıyan, dolayısı ile kamu yararı amacını gütmeyen ve açıkça bir yetki saptırmasının sonucu olan dava konusu yaptığımız Kanun hükümlerinin yetkisizlik; başka bir deyişle, işlemin yetki unsurundaki ağır sakatlık nedeniyle “yokluğuna” hükmedilmesi gerektiği çok açıktır.

Bu itibarla, somut olayda, “TBMM'nin yetkisinin bulunmadığı bir anayasal alanda yetki gaspı yaparak, yokluğun en ağır biçimi olan yetkisiz bir işlem yaptığı, işlemin amaç yönünden de sakat olduğu” nazara alındığında, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'un tümünün öncelikle “yok hükmünde” olduğunun tespitine karar verilmelidir.

III- 6524 SAYILI KANUN'UN “ŞEKİL” BAKIMINDAN ANAYASA'YA AYKIRILIĞI NEDENİYLE TÜMÜNÜN İPTALİ GEREKTİĞİNE İLİŞKİN İDDİALARIN GEREKÇELERİ

Anayasa'nın 148. maddesine göre, Kanunların şekil bakımından denetlenmesi, son oylamanın öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı; Anayasa değişikliklerinde ise teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususları üzerinde yapılır.

Ancak, anılan Anayasa maddesinde belirtilen şekil denetiminin, işlemin yetki unsuru bakımından geçerliliğini denetleme hususunu dışta bırakmış olduğu düşünülemez. Anayasa Mahkemesi'nin şekil denetimi yetkisinin özünde, işlemi öncelikle “yetki” unsuru bakımından denetlemek yetkisi saklıdır. Zirâ, teklif ve oylama çoğunluğuna ulaşıp ulaşılmadığı, ancak hukuken geçerli bir işlemle ilgili olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle, şekil denetimi kapsamında, öncelikle, işlemde “yetki unsuru” bakımından sakatlık olup olmadığının araştırılması gerekir.

“Yetki” unsuru bakımından sakatlık, işlemi “şekil” unsuru bakımından da sakatlar; sağlıklı ve hukuken geçerli bir işlem olarak doğmasına imkân bırakmaz.

Anayasa'nın 148. maddesinde şekil denetiminin oylama ve teklif çoğunluklarına ulaşılmış olup olmadığı hususları ile sınırlandırılmış olduğunu ve bu denetimin kapsamında yetki unsurunda sakatlık olup olmadığını araştırmanın bulunmadığını söylemek, Anayasa'nın kabûl edemeyeceği sonuçlara yol açar; “yasama yetkisinin saptırılmasına” ve “fonksiyon gaspına” geçit verir. Örneğin, yargısal bir işlemin teklif ve oylama çoğunluğuna uyulmak suretiyle TBMM tarafından kanun görünümünde yapılmasına ve şekil bakımından geçerli nitelik kazanmasına imkân tanır. Böyle bir sonuca ise Anayasa'nın izin vermiş olduğu düşünülemez. Çünkü bu durum, “hukuk devleti” ve “kuvvetler ayrılığı” ilkeleri ile asla bağdaşmaz

“Yetki unsuru” bakımından denetim, bu nedenlerle -yukarıda da belirtildiği gibi- Anayasa Mahkemesi'nin Anayasa'nın 148. maddesinin 2. fıkrası anlamında yapacağı şekil denetiminin, öncelikle yapılması gereken ayrılmaz bir parçasıdır.

15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'a bakıldığında ise, davaya konu hükümlerin teklif ve kabûl yeter sayıları bakımından sayısal açıdan Anayasa'ya uygun olmasına karşın, yetki unsuru bakımından -yukarıda belirtildiği üzere-, Anayasa'dan kaynaklanmayan bir yetkinin Anayasanın 2., 6. ve 159. maddelerine aykırı bir biçimde kullanılması yoluyla gerçekleştirildikleri ortadadır.

Şüphesiz, yargılama makamları, daha açık bir değişle, hâkimler ve savcılar görevlerinde bağımsız olmalıdır. Bu bağımsızlık, ciddi, giderek âdil bir yargılama için aynı zamanda bir zorunluluktur. Bu bağımsızlık, öncelikle Yürütme Organına karşı sağlanmalıdır. Zirâ, hâkimlere ve savcılara karşı maddî ve manevî baskı, öncelikle yürütme organından gelir. İşte, bu nedenledir ki, anayasalar, hâkimlerin, başta yürütme organına karşı bağımsızlıklarını sağlamak için çeşitli tedbirler alır ve yargı mensuplarına çeşitli güvenceler öngörür. Anayasamız da, hâkim ve savcıların görevlerini huzur içinde, her türlü kaygı, maddî ve manevî baskıdan ve etkiden uzak biçimde yapabilmeleri için , mahkemelerin “bağımsız” olmaları gerektiğini kabûl etmiş (madde:138) ve Devletin diğer memurlarından farklı olarak hâkim ve savcılara kimi “güvenceler” tanımıştır. Fakat, ne yazık ki, dava konusu yapılan ve yokluğu ya da iptali istenen 6524 sayılı Kanun, bütün bu güvenceleri tamamen bertaraf eden ve “mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesini ortadan kaldıran düzenlemeler ihtiva etmektedir.

Anayasa'nın 148. maddesinde tanımlanan “şekil” denetimi çerçevesinde, Anayasa'da ayrıca yazılı olmasa da, “şekil” denetiminin özünde saklı bulunan işlemin “yetki” unsuru bakımından hukukî geçerliliğini araştırma ve tespit yetkisinin yargı organınca kullanılması; “yetki” unsuru bakımından yok hükmünde olan işlemlerin de “şekil” aykırılığı nedeniyle iptal edilmesi gerekir. Zirâ, yetki unsuru açısından “yok” hükmündeki işlemlerin Anayasa'nın öngördüğü çoğunluklarla teklif ve kabul edilmiş olmaları onlara geçerlilik kazandırmaz.

Tüm bu açıklanmaya çalışılan gerekçelere göre, Anayasanın 2., 6. ve 159. maddelerine aykırı oldukları için yetki unsuru bakımından yoklukla malûl bulunan 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'un tümünün “şekil bakımından” da iptal edilmesi gerekmektedir.

...

VI- 6524 SAYILI KANUN'UN ESAS BAKIMINDAN ANAYASA'YA AYKIRILIK İDDİALARININ GEREKÇELERİ

1-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1.maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

“MADDE 1- 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “aşmamak üzere” ibaresinden sonra gelmek üzere “Bakanlıkça” ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve dördüncü fıkrasında yer alan “ilgisine göre Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca veya” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.”

Hükmü getirilmiştir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Bu düzenleme ile, bilgi ve görgülerini artırmak, meslekleriyle ilgili staj ve araştırma yapmak, kurs, eğitim ve öğrenim görmek üzere seçilen ya da iç veya dış burstan yararlanan hâkim ve savcılar ve doktora yapmak üzere görevlendirilenler artık yalnızca Bakanlıkça yurtdışına gönderilebilecektir. Bu konuda Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yetkisi kaldırılmaktadır.

Yargı mensuplarının bu kapsamdaki eğitim faaliyetleri ve görevlendirmelerinin siyasal müdahalelerden uzak olması mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte bu güvenceleri sağlama konusunda anayasal bir kurum olan HSYK'nın devre dışı bırakılması hukuk devletinin en önemli unsurlarından olan kuvvetler aykırılığı ve mahkemelerin bağımsızlığı ilkelerine aykırıdır. Düzenleme ile Kurulun yargısal işleyişi planlama yetkisi ve 6087 sayılı Kanundan doğan (6087 sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasının 5. bendi) hâkim ve savcılara izin verme yetkisi elinden alınmakta, eski düzenlemelerin aksine Kurulun görüşü dahi alınmadan yürütmenin tek taraflı bir tasarrufu ile hâkim ve savcılar üzerinde işlem yapılmasının önü açılmaktadır.

Yargı mensupları olan hâkim ve savcıların görevlendirilmelerinde Kurulun yetkisinin kaldırılması yargının bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir.

HSYK'nın söz konusu süreçte devre dışı bırakılması ile yürütmenin yargısal işlemlere müdahalesi mümkün hale gelmektedir.

Bu düzenleme, Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni tesis eden ve bu düzeni sürdürmekle kendini yükümlü addeden, bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uygun olarak işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Hukuk devleti ilkesinin bünyesinde barındırdığı,devletin bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uygun davranması gerektiği ilkesi, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakılması nedeniyle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve bunun dolaylı bir sonucu olarak Adalet Bakanı'na sınırsız bir düzenleme yetkisi verilmesi, Yürütmenin bir üyesine yargılama makamları üzerinde tasarrufta bulunma imkânı tanımaktadır. Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan kuvvetler ayrılığı ilkesini değiştirmeyi amaçlayan Kanun'un bu maddesi, bu nedenle Anayasa'nın “Değiştirilemeyecek Hükümler” başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun ile Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de “Yargı Yetkisi” başlıklı Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Diğer yandan, bu düzenleme ile Anayasa'nın 9. maddesi uyarınca,Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılması gereken “yargı yetkisi” Hükûmetin, Adalet Bakanlığının vedolayısı ile yürütmenin kendi yetkisi içerisine alınmakta ve böylece Anayasa'nın 9. maddesi açıkça ihlâl edilmektedir. Bu düzenleme, yukarıda belirtilen nedenlerle Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil ettiğinden, bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen “Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.” şeklinde ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı” ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Yine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve bunun dolaylı bir sonucu olarak yargılama yetkisi ile ilgili olarak Adalet Bakanı'na sınırsız bir düzenleme yapma yetkisi verilmesi nedeniyle, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın 6. maddesinin 3. fıkrasında ifadesini bulan “Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Zira 6524 sayılı Kanun'un bu ve buna benzer bütün düzenlemeleri, egemenliğin bir unsuru olan yargılama yetkisini neredeyse tamamen Adalet Bakanı'nın tekeline ve inisiyatifine bırakmaktadır.

6524 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile öngörüldüğü üzere, Hâkim ve savcılarının bilgi ve görgülerini artırmak, meslekleriyle ilgili staj ve araştırma yapmak, kurs, eğitim ve öğrenim görmek ve doktora yapmak üzere görevlendirme yetkisi Adalet Bakanlığı'na bırakıldığı takdirde, bu görevlendirme işleminin sadece Bakan'ın takdir ve tercihinə göre tezâhür edeceği açıktır. Bu konudaki düzenleme ve karar alma yetkisinin Adalet Bakanı'na bırakılması, “yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı” ilkesini zedeler mahiyettedir ve aynı zamanda Anayasa'nın 140. maddesinin açıkça ihlâli anlamına gelmektedir. Çünkü, Anayasa'nın anılan maddesinde “Hâkim ve savcılarının ... meslekte ilerlemeleri, ... meslek içi eğitimlerinin ... mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği” hükmü bağlanmıştır.Şu halde, hâkim ve savcılarının meslekte ilerlemeleri ve meslek içi eğitimlerinin “mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı” esaslarına göre düzenlenmesi gerektiği hususu, Anayasal bir zorunluluktur. Oysa, 6524 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile, hâkim ve savcılarının meslekte ilerlemeleri ve meslek içi eğitimleri hakkında karar alma konusunda yegâne

yetkili kişi, Adalet Bakanı olmakta ve dolayısı ile “mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı” esasları açıkça çiğnenmek suretiyle Anayasa'nın 140. maddesi hükmü ihlâl edilmektedir..

Hukuk devletini gerçekleştirme yöntemlerinden biri de, yargı bağımsızlığını yerleştirmek ve yargı kuruluşlarına güven duyulmasını sağlamaktır. Mahkemelerin bağımsızlığı, yargının, yasama ve yürütme organlarına karşı bağımsız olmasını ve bu doğrultuda yetkilerini kullanmasını ve görevlerini yerine getirmesini ifade etmektedir. Mahkemelerin bağımsızlığı ise hâkimlerin yasama ve yürütme organlarına bağılı olmadan Anayasa'ya ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verebilmelerini amaçlamaktadır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, adli ve idarî yargı hâkim ve savcılarının mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değıştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar; ayrıca, Anayasa ve kanunlarla verilen diğerk görevleri yerine getirmektedir (Anayasa m.159/6). Kurulun bu çok hassas ve nâzik yetki ve görevleri gözönünde bulundurulduğunda, yetkilerin ve görevlerinin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na aktarılması, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkelerini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun, esasen bir bütün olarak Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğerk kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binâen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiğı ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen “egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı”kuralı ile 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesineaykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Bakanlık, hâkim ve savcılar tek başına alacağı kararla dış temsilciliklerde görevlendirebilecek, böylelikle mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı uyarınca görev yapması gereken yargı mensupları siyasal müdahalelere açık hale gelecektir. Bu görevlendirmeler, siyasi mülahazalara açık olması nedeniyle, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

2-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 2. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

“MADDE 2- 2802 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hâkim ve savcılar, dış temsilciliklerde, uluslararası mahkeme veya kuruluşlarda muvafakatleri alınarak görevlendirilmesi Bakanlık tarafından yapılır.”

Hükmü getirilmiştir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile hâkim ve savcılar, dış temsilciliklerde, uluslararası mahkeme veya kuruluşlarda muvafakatleri alınarak görevlendirilmelerinin Bakanlık tarafından yapılması öngörülmektedir. Bu konuda Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun yetkisi kaldırılmaktadır.

Yukarıda, 6524 sayılı Kanun'un 1. maddesi ile ilgili getirilen düzenleme hakkındaki iddia ve beyanlarımızı burada da aynen geçerli olduğunu belirtmek gerekir.

Yargı mensuplarının bu kapsamdaki eğitim faaliyetleri ve görevlendirmelerinin siyasal müdahalelerden uzak olması mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte bu güvenceleri sağlama konusunda anayasal bir kurum olan HSYK'nın devre dışı bırakılması hukuk devletinin en önemli unsurlarından olan kuvvetler aykırılığı ve mahkemelerin bağımsızlığı ilkelerine aykırıdır. Düzenleme ile Kurulun yargısal işleyişi planlama yetkisi ve 6087 sayılı Kanundan doğan (6087 sayılı Kanun'un 9. maddesinin birinci fıkrasının 5. bendi) hâkim ve savcılara izin verme yetkisi elinden alınmakta, eski düzenlemelerin aksine Kurulun görüşü dahi alınmadan yürütmenin tek taraflı bir tasarrufu ile hâkim ve savcılar üzerinde işlem yapılmasının önü açılmaktadır.

Yargı mensupları olan hâkim ve savcılar, görevlendirilmelerinde Kurulun yetkisinin kaldırılması yargının bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir. HSYK'nın söz konusu süreçte devre dışı bırakılması ile yürütmenin yargısal işleyişlere müdahalesi mümkün hale gelmektedir.

Bu düzenleme Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni tesis eden ve bu düzeni sürdürmekle kendini yükümlü addeden, bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uygun olarak işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Hukuk devleti ilkesinin bünyesinde barındırdığı,devletin bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uygun davranması gerektiği ilkesi, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakılması nedeniyle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı sonucunu doğurmaktadır. Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan kuvvetler ayrılığı ilkesini değiştirmeyi amaçlayan Kanun'un bu maddesi, bu nedenle Anayasa'nın “Değiştirilemeyecek Hükmümler” başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun ile Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama

yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de “Yargı Yetkisi” başlıklı Anayasa’nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bu düzenleme, yukarıda belirtilen nedenlerle Anayasa’nın 9. maddesine aykırılık teşkil ettiğinden, bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa’nın 6. maddesinde düzenlenen “Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.” şeklinde ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı” ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Zirâ, 6524 sayılı Kanun’un bu ve buna benzer bütün düzenlemeleri, egemenliğin bir unsuru olan yargılama yetkisini neredeyse tamamen Adalet Bakanı’nın tekeline ve inisiyatifine bırakmaktadır. Yargı mensupları olan hâkim ve savcılarının görevlendirilmelerinde Kurulun yetkisinin kaldırılması yargının bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir. HSYK’nın söz konusu süreçte devre dışı bırakılması ile yürütmenin yargısal işlemlere müdahalesi mümkün hale gelmektedir.

Hukuk devletini gerçekleştirme yollarından biri de, şüphesiz, yargı bağımsızlığını yerleştirmek ve yargı kuruluşlarına güven duyulmasını sağlamaktır. Mahkemelerin bağımsızlığı, yargının, yasama ve yürütme organlarına karşı bağımsız olmasını ve bu doğrultuda yetkilerini kullanmasını ve görevlerini yerine getirmesini ifade etmektedir. Mahkemelerin bağımsızlığı ise hâkimlerin yasama ve yürütme organlarına bağlı olmadan Anayasa’ya ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verebilmelerini amaçlamaktadır. Kurul’un, sınırları Anayasa’nın 159. maddesi ile çizilen bu çok hassas ve nâzik yetkileri ve görevleri nazara alındığında, yetkilerin ve görevlerinin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı’na aktarılması, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkelerini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun’un bu düzenlemesi de, Anayasa’nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa’nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, 6524 sayılı Kanun’un bu düzenlemesi, Anayasa’nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa’nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binâen, budüzenlemenin, Anayasa’nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa’nın 2. maddesinin “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yaptığı Anayasa’nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen “egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkmayacağı” kuralı ile 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Bakanlık, hâkim ve savcılarını tek başına alacağı kararla dış temsilciliklerde görevlendirebilecek, böylelikle mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı uyarınca görev yapması gereken yargı mensupları siyasal müdahalelere açık hale gelecektir. Bu görevlendirmeler, siyasi mülahazalara açık olması nedeniyle, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan

ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

3-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 3. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

“MADDE 3- 2802 sayılı Kanunun 119 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hâkim ve savcıların hak ve ödevi olan meslek içi eğitimleri Türkiye Adalet Akademisince yaptırılır. Bu eğitimin usul ve esasları, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun görüşü alınarak Türkiye Adalet Akademisince hazırlanan yönetmelikte belirlenir.”

Hükmü getirilmiştir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Kanunun bu maddesi ile hâkim ve savcıların meslek içi eğitimlerinin Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yerine Türkiye Adalet Akademisince yaptırılması ve bu eğitime ilişkin yönetmelik çıkarma yetkisinin Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu yerine Türkiye Adalet Akademisine verilmesi düzenlenmektedir.

Hukukun egemen olduğu demokratik ve insan haklarına saygı gösterilen devletlerde, hâkim ve savcıların meslekleri sırasında aldıkları eğitimler doğrudan yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesine göre verilmektedir. Kanunun bu maddesi ile hâkim ve savcıların meslek içi eğitimleri Adalet Akademisine bırakılmakta, bu konuda HSYK devre dışı kalmaktadır. Kanuna göre değişecek yapısıyla Adalet Bakanlığı bağımsız ve objektif olması gereken meslek içi eğitimlerin verilmesinde belirleyici olacaktır. Oysa, uluslararası belgelerde bu konu açıkça belirtilmiştir.

Nitekim 2004 tarihli AB İstişari Ziyaret Raporunda da hâkim ve savcıların meslek içi eğitimlerini düzenleyen kurumda potansiyel ve muhtemel yürütme etkisi eleştirilmişken, Akademi'yi tamamen yürütmenin kontrolüne verip meslek içi eğitimlerin de bu kuruma verilmesi yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığında önemli bir geriye gidiştir.

Anayasa'nın 140. maddesi hâkim ve savcıların meslek içi eğitimlerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre düzenlenmesi gerektiği hükmünü âmidir. Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkim teminatının en önemli unsuru, yargının bağımsızlığı ve her türlü etkiye kapalı olması gerektiğidir.

Öte yandan, anayasal güvence altına alınan mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerinin, yargı mensuplarının meslek içi eğitim faaliyetlerinde de gözetilmesi gerekir. HSYK'nın Anayasa'nın 159. maddesinde belirtilen mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatının kurumsal güvencesi olduğu göz önüne alındığında, Kurulun meslek içi eğitim süreci dışında birincil derecede sorumlu organ olmaktan çıkartılması Anayasa'ya aykırıdır.

Aynı zamanda meslek içi eğitim hâkim ve savcılar için hak ve ödevdir. Hak ve ödev kavramının doğal bir sonucu olarak düzenlenecek eğitim programları doğrudan yargısal

görevlerin yerine getirilmesiyle ilintilidir. Kurula Anayasa'nın 159. maddesinde tanınan yargı bağımsızlığının kurumsal güvencesine ilişkin Anayasal kuralın meslek içi eğitimde de uygulanması gerekir. Sadece düzenlenecek yönetmelikte görüşünün alınacak olması Anayasal güvencelerin hayata geçirilmesi açısından yeterli olmayıp, Türkiye Adalet Akademisinin de bu alandaki yetkisi saklı kalmak üzere Kurul asıl belirleyici pozisyonda bulunmalı ve mevcut düzenleme muhafaza edilmelidir.

Ayrıca, 650 sayılı KHK ile 2011 yılında ve 27.6.2012 tarihli ve 6494 sayılı Kanun'un 22. maddesindeki düzenleme ile Kurula verilen asıl yetkinin bu Kanun ile tekrar Akademiye verilmesi Meclise tanınan kanun yapma yetkisinin Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen "demokratik hukuk devleti" ilkesi prensiplerine aykırı kullanıldığını gözler önüne sermektedir.

4954 sayılı Kanuna ilişkin yasa değişikliklerinin bütünü dikkate alındığında Türkiye Adalet Akademisinin özerk yapısına son verilmesi ve Adalet Bakanlığı bir başka deyişle yürütmenin etkin bir pozisyona getirilmesi karşısında AB istişari ziyaret raporlarında da belirtildiği üzere meslek içi eğitim üzerinde potansiyel ve muhtemel yürütme etkisi oluşturulmak suretiyle yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkelerinden geriye gidiş niteliğindedir.

Bu nedenle, söz konusu düzenleme Anayasal dayanaktan yoksundur ve Anayasa'nın 2., 138., 140. ve 159. maddelerine aykırıdır.

Ayrıca, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yapılan Anayasa'nın Başlangıç Bölümü'nün 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; yargısal görevin ayrılmaz bir parçası olan ve mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı uyarınca gerçekleştirilmesi gerek meslek içi eğitimlerde Kurul devre dışı bırakılacak ve dolayısıyla telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen bu düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

4-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 7. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

"MADDE 7- 4954 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci fıkrasında yer alan "Yönetim Kurulunca" ibaresi "Başkan tarafından" şeklinde değiştirilmiştir.

"Başkan, Bakan tarafından Yargıtay ve Danıştay üyeleri, birinci sınıf adli ve idarî yargı hâkim ve savcıları ile bu sınıftan sayılanlar, hukuk profesörleri, en az yirmi yıl fiilen mesleği icra etmiş avukatlar veya en az yirmi yıl fiilen mesleği icra etmiş birinci sınıf noterlerden muvafakatlari alınarak gösterilen üç aday arasından Bakanlar Kurulunca dört yıl süre ile seçilip görevlendirilir veya atanır. Başkan yardımcıları, yukarıda sayılanlar arasından Bakan tarafından görevlendirilir veya atanırlar. Süresi biten Başkan bir dönem daha aynı usulle yeniden seçilip görevlendirilebilir veya atanabilir."

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Bu düzenleme ile Türkiye Adalet Akademisi Başkanının atanmasını teklif etme yetkisi Akademi Yönetim Kurulundan alınarak Adalet Bakanına verilmekte, Akademi Yönetim Kurulunun başkan yardımcısının atanmasını teklif etme yetkisi kaldırılmakta bunları atama yetkisi de Adalet Bakanına verilmekte, Başkanın özürlü veya izinli olması ya da geçici olarak görevinden ayrılması durumunda, Başkana ait görev ve yetkilerin, Yönetim Kurulunca görevlendirilen başkan yardımcısı yerine Başkan tarafından görevlendirilen Başkan yardımcısınca yerine getirilmesi öngörülmektedir.

Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkeleri çerçevesinde görev yapan hâkim ve savcıların meslek öncesi eğitimlerinden sorumlu olan ve meslek içi eğitimlerini gerçekleştiren Adalet Akademisi'nin klasik eğitim kurumlarından farklı olarak düşünülmesi ve siyasi müdahalelere karşı korunaklı hale getirilmesi gerekir. Söz konusu madde incelendiğinde Adalet Bakanı'nın, Adalet Akademisinin işleyişini siyasi müdahalelere olanaklı hale getirebilecek yetkilerle donatıldığı görülmektedir. Teklifinin kanunlaşması halinde Akademinin idari özerkliği ve kurulacak yapının doğal neticesi olarak da bilimsel özerkliğe son verilerek çoğulcu anlayışa dayalı temsili yapı ortadan kaldırılacaktır.

Akademi'deki yapıyı şekillendirme yetkisini tamamen Adalet Bakanına veren bu yasa maddeleri, açıkça Anayasanın 2., 138. ve 140. maddelerine aykırıdır.

Ayrıca, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yapılan Anayasa'nın Başlangıç Bölümü'nün 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; hukuk devleti gereği yürütmenin olası siyasi müdahalelerine karşı korunması gereken Kuruma yürütme organınca yeni atamalar gerçekleştirilecektir. Anılan görevlere yapılacak yeni atamalarla Kurumun siyasallaştırılmasının yolu açılacak, dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

5-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8. maddesinin 4. fıkrasının Anayasaya aykırılığı:

Anılan maddenin 4. fıkrası ile;

“Daire başkanlıklarına birinci sınıfa ayrılmış adli ve idari yargı hakim ve savcıları arasından muvafakatleri alınarak Bakan tarafından atama yapılır. Strateji Geliştirme Daire Başkanlığına ise dört yıllık yüksek öğretim mezunlarından, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi görevlerde oniki yıl hizmeti bulunan ve aynı Kanunun 48 inci maddesinde aranan şartlara sahip olanlar arasından da atama ya da görevlendirme yapılabilir.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkeleri doğrultusunda görev yapan hâkim ve savcılarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinde önemli bir yeri olan Adalet Akademisinin, yargının işleyişi ile çok sıkı bir bağlantısı mevcuttur. Bu nedenle, Adalet Akademisi'nin klasik eğitim kurumlarından farklı olarak düşünülmesi ve siyasî müdahalelere karşı korunaklı olması gerekir. Söz konusu madde metni incelendiğinde Adalet Bakanı'nın, Türkiye Adalet Akademisinin işleyişini siyasî müdahalelere olanaklı hale getirebilecek yetkilerle donatıldığı görülmektedir. Bu düzenlemenin, Akademinin idarî özerkliğini ve kurulacak yapının doğal sonucu olarak da bilimsel özerkliğini sona erdirerek, çoğulcu anlayışa dayalı temsili yapı bertaraf edilecektir.

Diğer yandan, yukarıda 6524 sayılı Kanun'un 1. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı bölümünde de değinildiği gibi, yargı mensuplarının meslekî eğitim faaliyetleri ile görevlendirilmelerinin siyasî müdahalelerden uzak olması, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı açısından da önem arz etmektedir. Bununla birlikte, bu güvencelerisağlama konusunda Anayasal bir kurum olan HSYK'nın devre-dışı bırakılması, hukuk devletinin en önemli unsurlarından olan “kuvvetler ayrılığı” ve “mahkemelerin bağımsızlığı” ilkelerine aykırıdır. Anayasa'nın 140. maddesi, hâkim ve savcılarının meslek-içi eğitimlerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre düzenlenmesi gerektiği hükmünü âmirdir. Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkim teminatının en önemli unsuru ise yargının bağımsızlığı ve her türlü etkiye kapalı olması gerektiğidir.

Öte yandan, anayasal güvence altına alınan mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerinin, Türkiye Adalet Akademisinin teşkilatlanmasında ve dolayısı ile, yargı mensuplarının meslek içi eğitim faaliyetlerinde de gözetilmesi gerekir. HSYK'nın Anayasa'nın 138. ve 159. maddesinde belirtilen mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatının kurumsal güvencesi olduğu göz önüne alındığında, Kurulun meslek içi eğitim süreci dışında birincil derecede sorumlu organ olmaktan çıkartılması Anayasa'ya aykırıdır.

Aynı zamanda meslek içi eğitim hâkim ve savcılar için hak ve ödevdir. Hak ve ödev kavramının doğal bir sonucu olarak düzenlenecek eğitim programları doğrudan yargısal görevlerin yerine getirilmesiyle ilintilidir. Kurula Anayasa'nın 159. maddesinde tanınan yargı bağımsızlığının kurumsal güvencesine ilişkin Anayasal kuralın meslek içi eğitimde de uygulanması gerekir. Sadece düzenlenecek yönetmelikte görüşünün alınacak olması Anayasal güvencelerin hayata geçirilmesi açısından yeterli olmayıp, Türkiye Adalet Akademisinin de bu alandaki yetkisi saklı kalmak üzere Kurul asıl belirleyici pozisyonda bulunmalı ve mevcut düzenleme muhafaza edilmelidir.

Bu nedenle, söz konusu düzenleme Anayasal dayanaktan yoksundur ve Anayasa'nın 2., 138., 140. ve 159. maddelerine aykırıdır. Ayrıca, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık, anılan maddede yer alan ve “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yapılan Anayasa'nın Başlangıç Bölümü'nün 4. paragrafında belirtilen “kuvvetler ayrılığı” ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; hukuk devleti gereği yürütmenin olası siyasi müdahalelerine karşı korunması gereken Kuruma yürütme organınca yeni atamalar gerçekleştirilecektir. Anılan görevlere yapılacak yeni atamalarla Kurumun siyasallaştırılmasının yolu açılacak, dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

6-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

“MADDE 9- 4954 sayılı Kanunun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 12- Genel Kurul; Bakan, Bakanlık Müsteşarı, Teftiş Kurulu Başkanı, Ceza İşleri Genel Müdürü, Hukuk İşleri Genel Müdürü, Kanunlar Genel Müdürü, Avrupa Birliği Genel Müdürü, Personel Genel Müdürü, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürü, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü, Eğitim Dairesi Başkanı ile dört yıl için seçilen aşağıdaki üyelerden oluşur:

a) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunun biri hukuk daireleri, biri ceza daireleri üyeleri arasından seçeceği iki üye.

b) Danıştay Başkanlık Kurulunun Danıştay üyeleri arasından seçeceği bir üye.

c) Askerî Yargıtay Başkanlar Kurulunun Askerî Yargıtay üyeleri arasından seçeceği bir üye.

d) Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulunun Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin hâkim sınıfından olan üyeleri arasından seçeceği bir üye.

e) Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun kendi üyeleri arasından seçeceği bir üye.

f) Bakanın, birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş; adli yargı hâkim ve savcıları arasından görevlendireceği dört, idarî yargı hâkim ve savcıları arasından görevlendireceği iki üye.

g) Yükseköğretim Kurulunun Türkiye'deki hukuk fakültelerinin öğretim üyeleri arasından seçeceği iki üye.

h) Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun en az onbeş yıl fiilen mesleği icra etmiş avukatlar arasından seçeceği bir üye.

ı) Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulunun birinci sınıf noterler arasından seçeceği bir üye.

Başkan ve Başkan yardımcıları, Genel Kurulun tabîi üyeleridir.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulunun yapısı yeniden düzenlenmektedir. Buna göre; Genel Kurul'da;

- Bakan dâhil olmak üzere Adalet Bakanlığı temsilcisi sayısı, 8'den 11'e çıkarılmakta,*
- Yargıtay üye sayısı 4'ten 2'ye düşürülmekte, (Üyeyi seçme yetkisi genel kuruldan alınıp başkanlığa verilmekte),*
- Danıştay üye sayısı 3'ten bire düşürülmekte, (Üyeyi seçme yetkisi genel kuruldan alınıp başkanlığa verilmekte),*
- Askeri Yargıtay üye sayısı 1 olarak kalmakta (Üyeyi seçme yetkisi genel kuruldan alınıp başkanlığa verilmekte),*
- HSYK üye sayısı 1 olarak kalmakta,*
- Akademi Başkan yardımcıları da Kurulun üyesi haline getirilmekte ve*
- Akademide görev yapan öğretim elemanları, Diğer kurumlardan akademide görevlendirilenler ve akademide sözleşmeli olarak çalışan emekli yüksek mahkeme üyeleri, üniversite öğretim üyeleri ve alanında uzman diğer kişilerin Genel Kurulda temsiline son verilmektedir.*

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Hâkim ve savcılarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinde önemli bir yeri olan Adalet Akademisinin, yargının işleyişi ile çok sıkı bir bağlantısı bulunmaktadır. Bundan dolayıdır ki Akademinin yapısının yargı bağımsızlığını teminat altına alacak şekilde kurgulanması ve diğer eğitim kurumlarından farklı olduğunun akıldan çıkartılmaması gerekir. Bununla birlikte yasa ile Akademi Yürütme Kurulu üyeliklerinde yürütme organının doğrudan veya dolaylı müdahalesi ile seçilen üye sayıları arttırılmaktadır. Bu ise Akademide yürütme organını daha etkin hale getirmektedir. Böyle bir kurgunun Akademinin işleyişini siyasi müdahalelere açık hale getireceğinden hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil edeceği açıktır.

Öte yandan, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu yapısının çoğulcu anlayışın bir gereği olarak demokratik bir şekilde temsiline olanak sağlayacak biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Söz konusu teklif ile Genel Kurul'un 22 üyesinin Bakanlığın yetkisi dâhilinde belirlenmesi öngörülmekte, yürütme organı bu kurullar üzerinde mutlak bir otorite haline getirilmektedir.

Böylece temsil edilen diğer yargı kurumları ve kuruluşlarının da iradesi devre dışı bırakılmaktadır. Bu Teklif aynı zamanda hâkim-savcı alımı mülakat komisyonunda Akademi Yönetim Kurulu üyeleri arasından iki üyenin görevlendirilmesinde de yürütme organını tek söz

sahibi haline getirmektedir. Bu durumun hem çoğulcu anlayışa ve hem de mülakat komisyonuna ilişkin AB raporlarında belirtilen eleştirilere aykırı olduğu açıktır.

Adil yargılanma hakkının birinci ve öncelikli koşulu bağımsız ve tarafsız bir yargı düzenidir. Bu düzen, öncelikle kurumsal yapı ve işleyişi ifade etmektedir. Olağanüstü hallerde bile vazgeçilemeyen, askıya alınamayan ve ilgili Sözleşmelerde çekince konusu edilemeyen yargının bağımsızlık ve tarafsızlık niteliği, yargıya hâkim ve savcı yetiştiren bir kurum bakımından hayati önem taşımaktadır. Akademinin hâkim ve savcı eğitimlerinde, bağımsızlık ve tarafsızlık niteliğine uygun eğitim verebilmesi için de “özerk yapı” öngörülmüştür.

Dolayısıyla Akademinin özerk yapısı, hâkim ve savcı eğitimlerinde bağımsızlık ve tarafsızlık ile ilgili kuşkuları ortadan kaldırmak üzere öngörülmüş bir güvencedir. Özerk yapıya ilişkin her türlü düzenleme, doğrudan bağımsızlık ve tarafsızlığa da hâlel getirecektir.

Akademi'deki yapıyı şekillendirme yetkisini tamamen Adalet Bakanına veren bu yasa maddeleri, açıkça Anayasanın 2., 138. ve 140. maddelerine aykırıdır.

Bu nedenle, söz konusu düzenleme Anayasal dayanaktan yoksundur ve Anayasa'nın 2. maddesine de aykırıdır. Ayrıca, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık, anılan maddede yer alan ve “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yapılan Anayasa'nın Başlangıç Bölümü'nün 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; hukuk devleti gereği yürütmenin olası siyasi müdahalelerine karşı korunması gereken Kuruma yürütme organınca yeni atamalar gerçekleştirilecektir. Anılan görevlere yapılacak yeni atamalarla Kurumun siyasallaştırılmasının yolu açılacak, dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

7-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 20. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

“MADDE 20- 4954 sayılı Kanuna geçici 11 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- a) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Adalet Akademisinde; Başkan, Başkan Yardımcıları, Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyeleri, Genel Sekreter, Eğitim Merkezi Müdürü ve müdür yardımcıları, 23 üncü madde uyarınca görevlendirilen hakim ve savcılar ile diğer personelin görevleri sona erer. Eğitim Merkezi Müdürü ve müdür yardımcıları, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından; kadrosu Akademide bulunan diğer personel ise Adalet Bakanlığı tarafından görevlerinin sona erdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde kazanılmış hak aylık derecelerindeki başka bir göreve atanırlar. 9 ve 23 üncü maddeler uyarınca Akademide geçici olarak görevlendirilen hakim ve savcılar ile diğer personel, kadrolarının bulunduğu yerlerde göreve başlarlar.

b) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde Bakan tarafından başkan yardımcıları ve daire başkanları atanır; onbeş gün içinde Bakan tarafından üç başkan adayı belirlenerek Bakanlar Kuruluna sunulur ve ilk Bakanlar Kurulu toplantısında Başkanın atama ya da görevlendirmesi yapılır.

c) Bu Kanuna göre Başkan atanıncaya ya da görevlendirilinceye kadar Başkan tarafından yapılması gereken görev ve hizmetler, Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürü tarafından yürütülür.

d) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle yürürlükte bulunan Başkanlık, Yönetim Kurulu ve Genel Kurul karar ve yönetmeliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

e) Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

f) 12 nci maddede yazılı kurum, kuruluş ve kurullar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde Akademi Genel Kurul üyelerini seçerek Başkanlığa bildirirler. 12 nci maddenin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca yapılacak görevlendirmeler aynı süre içinde yapılır. Genel Kurul üyelerinin belirlenmesi ve Başkanın daveti üzerine en geç bir ay içinde Genel Kurul ilk toplantısını yapar. Genel Kurulun ilk toplantısında, Yönetim ve Denetim Kurullarının asıl ve yedek üyeleri seçilir.

g) Akademi idari personeli için yapılacak atamalarda, 2014 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan sınırlamalar uygulanmaz.”

Hükmü getirilmektedir.

Bu madde ile, kanunun yürürlüğe girmesiyle Türkiye Adalet Akademisinin mevcut başkan, başkan yardımcıları, genel kurul, yönetim kurulu, denetim kurulu üyeleri ile görevlendirilen hâkim ve savcılar ve diğer personelin görevleri sona erdirilmektedir. Anılan görevlilerin görevlerinin sona ermesi sonrasında Akademinin tamamıyla boşalan organlarının yeniden oluşturulması usulü ve süreci ile diğer hususlar da bu geçici maddeyle düzenlenmektedir.

Anayasa'nın Başlangıç Bölümünde “Kuvvetler ayrımı”nın, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu, 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir hukuk Devleti olduğu, 6. maddesinde; Türk Milletinin egemenliğini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanacağı, hiçbir organının kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı, 7. maddesinde; Yasa'nın yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinin olduğu, 8. maddesinde yürütme yetkisi ve görevinin, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak kullanılacağı ve yerine getirileceği belirtildikten sonra Cumhuriyetin Temel Organları başlıklı üçüncü kısmının Birinci Bölümünde Yasama ile ilgili hükümler yer almış, bu bölümde yer alan 87. maddede de kanun koymanın Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkilerinden olduğu belirtilmiş, idare ise Yürütme ile ilgili hükümlerin yer aldığı İkinci Bölümde düzenlenmiş ve 123. madde de idarenin, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunda düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

İdari görevlere atanmalar ve dolayısıyla görevlerin sona erdirilmesi idare fonksiyonuyla ilgili olduğundan idari makamlarca tesis edilmesi gereken tasarruflardır. Davaya konu Geçici 12. madde ise görevden alma işlemini yasa ile tesis etmiş olup, bu durum Anayasa'nın anılan maddelerine aykırı olduğu gibi, yasaların genel, soyut, sürekli, düzenleyici ve nesnel olması ilkesine de uymamaktadır.

İtiraz konusu kuralla, Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Türkiye Adalet Akademisinde; Başkan, Başkan Yardımcıları, Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyeleri, Genel Sekreter, Eğitim Merkezi Müdürü ve müdür yardımcıları, 23 üncü madde uyarınca görevlendirilen hakim ve savcılar ile diğer personelin görevlerinin sona ereceği; Eğitim Merkezi Müdürü ve müdür yardımcılarının, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından; kadrosu Akademide bulunan diğer personelin ise Adalet Bakanlığı tarafından görevlerinin sona erdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde kazanılmış hak aylık derecelerindeki başka bir göreve atanacakları; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde Bakan tarafından başkan yardımcıları ve daire başkanlarının atanacağı; onbeş gün içinde Bakan tarafından üç başkan adayı belirlenerek Bakanlar Kuruluna sunulacağı ve ilk Bakanlar Kurulu toplantısında Başkanın atama ya da görevlendirmesinin yapılacağı öngörülmüştür.

Türkiye Adalet Akademisi 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu'nun 4. maddesine göre "Bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirmek amacıyla ve anılan Kanun ile verilen diğer görevleri yapmak üzere kurulmuştur. Kurum tüzel kişiliği hâizdir, idari ve mali özerkliğe sahiptir.

4954 sayılı Kanun'da Başkan ve Başkan Yardımcıları, Genel Kurul, Yönetim Kurulu üyeleri ile Eğitim Merkezi Müdürü ve müdür yardımcıları için 4'er yıllık; Denetleme Kurulu üyeleri için ise 2 yıllık görev süresi belirlenmiş ve ancak belli koşulların varlığının tespiti halinde görevlerine son verilebileceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir" denilmektedir.

Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer alan hukuk devleti, bütün işlem ve eylemleri hukuka uygun, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdürmekle kendini yükümlü sayan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu Anayasa'nın ve temel hukuk ilkelerinin bulunduğu bilincinde olan devlettir. Kişilere hukuk güvenliğinin sağlanması da hukuk devletinin ön koşullarındandır.

Hukuk devletinde yasaların ilke olarak genel, soyut ve nesnel olmaları gerektiğinden bir statüye atanmış olan kişilerin bu hukuki statüde bir değişiklik olmaksızın hukuk güvenliklerini ihlal edecek biçimde yasama tasarrufunda bulunulması Anayasa'ya aykırılık oluşturur. Bu nedenle genel, soyut ve nesnel olma özellikleri taşımayan itiraz konusu kural hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında da, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." denilmektedir.

Dava konusu Geçici 12. maddede sayılan Başkan, Başkan Yardımcıları, Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyeleri, Genel Sekreter, Eğitim Merkezi Müdürü ve müdür yardımcıları ile 4954 sayılı Kanun'un 23. maddesi uyarınca görevlendirilen hakim ve savcılar ile diğer personelin görevlerine yasa ile son verilmesi, bu kişilerin yasama tasarrufuna karşı dava açma hakları bulunmadığından hak arama özgürlüklerini ortadan kaldırmak suretiyle yargı denetimini engellemektedir. Nitekim, Anayasa Mahkemesi de, 12.5.2001 tarihli, 4672 sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un Geçici 3.maddesinin aykırılığı iddiasıyla açılan iptal davası sonucunda benzer bir düzenlemeyi Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırı bulmuş ve anılan Kanun'un Geçici 3. maddesini iptal etmiştir (Anayasa Mahkemesi'nin 6.4.2006 gün ve E.2003/112, K.2006/49 sayılı Kararı).

Diğer yandan, hâkim ve savcılarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinde önemli bir yeri olan Adalet Akademisinin, yargının işleyişi ile çok sıkı bir bağlantısının olduğu açıktır. Bundan dolayıdır ki oluşumunun yargı bağımsızlığını teminat altına alacak şekilde kurgulanması ve diğer eğitim kurumlarından farklı olduğunun akıldan çıkartılmaması gerekir. Kanun metni ile Akademinin mevcut yapısı tümüyle tasfiye edilmekte ve Kanun'un diğer maddeleri incelendiğinde Akademinin yeniden oluşumu büyük oranda siyasi iradenin yani yürütme organının etkisine açık hale getirmektedir. Yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı açısından önemli bir konuma sahip olan Akademinin, Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte yürütmenin kontrolünde bir organ haline geleceği kuşkusuzdur.

Keza, tüm çalışanların yasama faaliyeti ile görevine son verilmek suretiyle bu kişilerin yasama tasarrufuna dava açma hakkı bulunmadığından hak arama özgürlüğü ortadan kaldırılmak suretiyle yargı denetimi engellenmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir. Ayrıca, Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık, anılan maddede yer alan ve "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yapılan Anayasa'nın Başlangıç Bölümü'nün 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; hukuk devleti gereği yürütmenin olası siyasi müdahalelerine karşı korunması gereken Kurum, tümüyle tasfiye edilecek, ardında da yürütme organınca Kuruma yeni atamalar gerçekleştirilecektir. Yasa da belirtilen görevlere yürütme organınca yapılacak yeni atamalarla Kurumun siyasallaştırılmasının yolu açılacak, dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

8-)15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22. Maddesi ve 39. Maddesinin Geçici 4. Maddesinin (a) bendinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan maddeler ile;

"MADDE 4- (1) Kurulun görevleri şunlardır:

...

ç) Adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma ile hâkim ve savcılar hakkında denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma yapılması konularına münhasır olmak üzere genelge düzenlemek....”

“MADDE 39- GEÇİCİ MADDE 4- ...

(6) Kurul tarafından çıkarılan;

a) Genelgelerin tümü bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükten kalkar...”

hükümleri getirilmektedir.

MADDE 22 VE MADDE 39 ile getirilen GEÇİCİ 4. MADDESİNİN 6. FIKRASININ (A) BENDİNİN İPTAL GEREKÇESİ:

22. madde ile Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun genelge düzenleme yetkisinin çerçevesi Anayasanın 144. ve 159. maddelerine aykırı biçimde daraltılarak Anayasada açık bir şekilde Kurulun görevleri arasında sayılan mesleğe kabul, atama, nakletme, yetki, yükselme, disiplin, denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma konularına münhasır bırakılmaktadır.

39. madde ile getirilen Geçici 4. maddenin 6. fıkrasının (a) bendinde ise Kurul tarafından çıkarılan genelgelerin tümünün bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükten kalkacağı belirtilmektedir.

Adalet Bakanlığı'nın hâkim ve savcılar üzerindeki yetkileri Anayasa'nın 140 ve 144. maddelerinde sınırlı bir şekilde düzenlenmiştir. Savcıların idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığı'na bağlılık esas iken, Anayasa'nın 140. maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen hâkimlerin idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığı'na bağlılığının da aynı maddenin ikinci fıkrasıyla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Fıkra, hâkimlerin, adli ve idari görev ayrımı yapılmaksızın, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına göre görev yapacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla idari görevler yönünden de olsa hâkimlerin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına göre görev yapması anayasal bir zorunluluktur. Bu noktada Kurul'un Anayasanın 159. maddesinde yargının bağımsızlığının kurumsal güvencesi olarak oluşturulduğu göz önüne alındığında, yargısal bağımsızlığı koruma adına hâkimlerle ilgili idari görevlere ilişkin genelge çıkarabilmesi gerekir.

Ayrıca, Anayasanın 140. maddesinin 6. fıkrasında savcıların idari yönden Bakanlığa bağlı oldukları ifade edildikten sonra 144. maddesinde savcılarının sadece idari görevleri yönünden Bakanlık denetimine tabi olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla her iki madde de Bakanlık, savcılarının sadece idari görevleri ile ilgili olarak yetkili kılınmıştır. Bu sebeple delilleri değerlendirme ve suçu niteleme yetkisi hariç olmak üzere savcılarının adli görevlerine ilişkin konularda Bakanlığın genelge çıkarması Anayasaya açıkça aykırıdır. Kuvvetler ayrılığı ve mahkemelerin bağımsızlığı ilkeleri uyarınca bu konuda genelge çıkarma yetkisinin Kurula ait olduğu açıktır.

Son olarak AB istişari ziyaret raporlarında Adalet Bakanlığı'nın genelge düzenleme yetkisinin savcılarının idari görevleriyle sınırlı tutulması yönündeki eleştiriler dikkate alınarak düzenleme yapılması AB müktesebatı sürecinin bir gereğidir.

Söz konusu düzenlemenin hayata geçmesi ile birlikte savcılarının adli görevleri ve hâkimlerin idari görevleri ile ilgili çıkarılması gereken genelgelerin Adalet Bakanlığının görev alanına bırakılması sonucu doğacak, böylece Bakanın genelgelerle savcılarını soruşturmalarla ilgili adli konularda yönlendirmesi ve talimat vermesinin yolu açılmış olacaktır.

Böylesi bir durum, soruşturma bağımsızlığı kapsamında AB belgelerine de aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, Anayasaya aykırı olarak Bakanlık tarafından çıkartılacak genelgelerin Kurul müfettişleri tarafından hâkim ve savcılarının bu genelgelere uygun davranıp davranmadıkları denetlenmesi gibi bir durumla karşı karşıya kalınacaktır.

Bu nedenle düzenleme Anayasanın 2., 138., 140., 144. ve 159. maddelerine açıkça aykırıdır.

MADDE 22 VE MADDE 39 ile getirilen GEÇİCİ 4. MADDESİNİN 6. FIKRASININ (A) BENDİNİN YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemelerin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Kurul, yargı yetkisinin kullanımına ilişkin hususlar hariç olmak üzere hâkimlerin idari görevleri ile delilleri değerlendirme ve suçu niteleme yetkisi hariç olmak üzere savcılarının adli görevlerine ilişkin konularda genelge çıkaramayacaktır. Kurulun genelge çıkarma yetkisini kullanamadığı durumda adalet hizmetleri aksayacak, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

9-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 23. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 23- 6087 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; bu bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

“ç) İlgili dairenin teklifi üzerine hâkim ve savcılar hakkında denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma yapılması işlemleri ile inceleme ve soruşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin işlemlere olur vermek.”

“d) Teftiş Kurulu Başkanını, Teftiş Kurulu başkan yardımcılarını ve genel sekreter yardımcılarını atamak.

e) Kurul üyeleri hakkındaki suç soruşturması ile disiplin soruşturma ve kovuşturma işlemlerine ilişkin bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Teftiş Kurulu Başkanını, Teftiş Kurulu başkan yardımcılarını ve genel sekreter yardımcılarını atamak, Kurul üyeleri hakkındaki suç soruşturması ile disiplin soruşturma ve kovuşturma işlemlerine ilişkin bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek, Kurul Başkanının yani Adalet Bakanının görev ve yetkileri kapsamına alınmaktadır.

Ayrıca, ilgili dairenin teklifi üzerine hâkim ve savcılar hakkında denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma yapılması işlemlerine Başkanın olur verme yetkisine ilaveten inceleme ve soruşturma yapılmasına yer olmadığına ilişkin işlemlere de olur verme yetkisi getirilmektedir.

2008 yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde demokrasi ve hukukun üstünlüğüne vurgu yapılarak HSYK ve teftiş sisteminin, yargının diğer kurumlardan bağımsızlığının sağlanması yönünden önemli olduğu ifade edilmiştir. Nitekim bu görüşler doğrultusunda Teftiş Kurulu Başkanlığı, Kurula bağlanmış ve bu Kurul'da görev yapan müfettişlerin de Kurul tarafından seçilmesi esası benimsenmiştir.

Anılan düzenlemeler ile yargı bağımsızlığı açısından hâkim ve savcıların mesleki kariyerleri hakkında önemli etkisi olan müfettişler ve Teftiş Kurulu ile Kurulun işleyişinde önemli bir konuma sahip olan genel sekreter yardımcılarını doğrudan yürütmenin kuruldaki temsilcisi olan Adalet Bakanına, dolayısıyla siyasal iktidara bağlanmaktadır. Söz konusu düzenleme kuvvetler ayrılığı, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır. Dolayısıyla düzenleme Anayasanın 2., 138. ve 140. maddelerine aykırıdır. Genel Kurul'a ait olan yetki, yürütme organına devredilmektedir.

Kurul üyeleri hakkındaki disiplin soruşturması ile suç soruşturması işlemlerinde, soruşturmayı başlatma, soruşturma izni kararı vermesi durumunda kendi isteği doğrultusunda istediği 3 üyeyi soruşturma kurulunda görevlendirme yetkisi, yürütmenin temsilcisi ve siyasal bir kişilik olan Adalet Bakanına verilmektedir. Söz konusu düzenleme, Kurul üyelerini yürütmeye bağımlı kılmakta, özgür bir şekilde çalışabilmeleri ve karar alabilmelerini güçleştirmektedir. Sonuç olarak, Adalet Bakanının etkin bir konuma getirilmesi kuvvetler ayrılığı, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine göre çalışması gereken Kurul'un ve dolayısıyla üyelerin bağımsızlığını etkileyecek mahiyettedir. Bu yönüyle düzenleme Anayasanın 2., 138. ve 159. maddelerine açıkça aykırıdır.

Başkanın Üçüncü Dairenin her türlü kararını veto edebilmesinin yolu açılmaktadır. Veto yetkisinin varlığı eleştirilirken bu yetkinin genişletilmesi Anayasanın 159. maddesine açık bir aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, Anayasa'mızda ve mevcut 6087 sayılı Kanun'da Kurul ve üyelerinin de mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre çalışacağı belirtilmiştir (6087 sayılı Kanun, md. 1). Anılan maddenin ikinci fıkrasında, gerek suç ve gerekse disiplin bakımından, Adalet Bakanlığı Müsteşarının da, Kurul üyeliği göreviyle ilgili olarak, Kurul üyelerinin tâbi olduğu esas ve usûllere tâbi olacağı kabul edilmektedir. Bu hükmün amacı, aynı Kanun'un 34. maddenin gerekçesinde vurgulandığı üzere, Kurul üyelerinin, dış ve iç tehditlerden uzak olarak görev yapabilmesi için, Kurul üyeliği görevi süresince aynı hükümlere tâbi olarak "eşit statüde" bulunmalarını sağlamaktır.

Ülkemizde, yargı mensubu hâkimler ve Cumhuriyet savcıları dahî daha fazla güvenceye sahipken, kendileri bu güvenceden çok uzak bırakılarak Kurul üyelerinin ve dolayısıyla hâkim ve savcılarının bağımsızlığı yok edilmektedir. Çünkü yargıyı düzenleme, denetleme ve soruşturma görevleri bulunan ve mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı güvencelerine sahip en üst organı olan HSYK üyelerinin bir kısmının da zaten aynı zamanda yüksek yargı veya ilk derece yargı mensubu olduğu da göze alındığında, sözü edilen görevlerle ilgili önceden ve halen sahip oldukları statüden daha geriye götürücü ve aleyhe bir düzenleme yapılması, açıkça evrensel hukuk bağlamında yargı bağımsızlığı ilkeleri ile hukuk devleti ilkelerinizedelemektedir. Getirilmek istenen bu düzenleme “ölçülülük” prensibine aykırı olup, doğrudan HSYK'ı ve dolayısı ile, tüm yargıyı kontrol altına alma iradesinin bir göstergesidir.

Diğer yandan, bu düzenleme Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan hukuk devleti ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olankuvvetler ayrılığı ilkesini değiştirmeyi amaçlayan Kanun'un iptalini istediğimiz bu maddesi, bu nedenle Anayasa'nın “Değiştirilemeyecek Hükümler” başlığını taşıyan 4.maddesi hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun ile Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de “Yargı Yetkisi” başlıklı Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bu düzenleme, yukarıda belirtilen nedenlerle Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil ettiğinden, bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen “Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.” şeklinde ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı” ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Zirâ, 6524 sayılı Kanun'un bu ve buna benzer bütün düzenlemeleri, egemenliğin bir unsuru olan yargılama yetkisini nedereyse tamamen Adalet Bakanı'nın tekeline ve inisiyatifine bırakmaktadır. Mahkemelerin bağımsızlığı, yargının, yasama ve yürütme organlarına karşı bağımsız olmasını ve bu doğrultuda yetkilerini kullanmasını ve görevlerini yerine getirmesini ifade etmektedir. Mahkemelerin bağımsızlığı ise hâkimlerin yasama ve yürütme organlarına bağlı olmadan Anayasa'ya ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verebilmelerini amaçlamaktadır. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen bu çok hassas venâzik yetkileri ve görevleri nazara alındığında, yetkilerin ve görevlerinin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na aktarılması, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkelerini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi de, Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139.maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen “egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına

çıkamayacağı”kuralı ile 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesineaykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcıları ve genel sekreter yardımcılarını atamak, Kurul üyeleri hakkındaki suç soruşturması ile disiplin soruşturma işlemlerini yürütmek ve bu konuda gerekli kararlar vermek, tümüyle siyasal bir kişilik olan Bakana ait olacaktır. Bu durumda Kurul üyeleri ve diğer görevli yargı mensupları adeta yürütmenin vesayeti altında siyasi müdahale riski altında görev yapmak zorunda kalacaktır. Anılan yargı mensuplarının siyasi müdahale riski altında görev yapması mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerini ortadan kaldıracak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

10-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 24. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 24- 6087 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendi yürürlükten kaldırılmış; (e) ve (ı) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; (h) bendinde yer alan “Teftiş Kurulu Başkanını, Teftiş Kurulu başkan yardımcılarını, genel sekreter yardımcılarını,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“e) Kurul üyeleri hakkındaki suç soruşturması ile disiplin soruşturma ve kovuşturma işlemlerine ilişkin bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek.”

“ı) Adli ve idari yargı hakim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma ile hakim ve savcılar hakkında denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma yapılması konularına münhasır olmak üzere yönetmelik çıkarmak ve genelge düzenlemek.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ

Düzenleme ile Kurul Başkanının görevlerinde yapılan değişikliklerin zorunlu sonucu olarak Genel Kurulun görevlerinde de yeniden düzenleme yapılmaktadır.

Anılan düzenlemeler ile yargı bağımsızlığı açısından hâkim ve savcıların mesleki kariyerleri hakkında önemli etkisi olan müfettişler ve Teftiş Kurulu ile Kurulun işleyişinde önemli bir konuma sahip olan genel sekreter yardımcılar doğrudan yürütmenin kuruldaki temsilcisi olan Adalet Bakanına, dolayısıyla siyasal iktidara bağlanmaktadır. Söz konusu düzenleme kuvvetler ayrılığı, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır. Dolayısıyla düzenleme Anayasanın 2., 138. ve 140. maddelerine aykırıdır. Genel Kurul'a ait olan yetki, yürütme organına devredilmektedir.

Kurul üyeleri hakkındaki disiplin soruşturması ile suç soruşturması işlemlerinde, soruşturmayı başlatma, soruşturma izni kararı vermesi durumunda kendi isteği doğrultusunda istediği 3 üyeyi soruşturma kurulunda görevlendirme yetkisi, yürütmenin temsilcisi ve siyasal bir kişilik olan Adalet Bakanına verilmektedir. Söz konusu düzenleme, Kurul üyelerini yürütmeye bağımlı kılmakta, özgür bir şekilde çalışabilmeleri ve karar alabilmelerini güçleştirmektedir. Sonuç olarak, Adalet Bakanının etkin bir konuma getirilmesi kuvvetler ayrılığı, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine göre çalışması gereken Kurul'un ve dolayısıyla üyelerin bağımsızlığını etkileyecek mahiyettedir. Bu yönüyle düzenleme Anayasanın 2., 138. ve 159. maddelerine açıkça aykırıdır.

Başkanın Üçüncü Dairenin her türlü kararını veto edebilmesinin yolu açılmaktadır. Veto yetkisinin varlığı eleştirilirken bu yetkinin genişletilmesi Anayasanın 159. maddesine açık bir aykırılık teşkil etmektedir.

Diğer yandan, bu düzenleme Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan hukuk devleti ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan kuvvetler ayrılığı ilkesini değiştirmeyi amaçlayan Kanun'un iptalini istediğimiz bu maddesi, bu nedenle Anayasa'nın "Değiştirilemeyecek Hükümler" başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun ile Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de "Yargı Yetkisi" başlıklı Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Mahkemelerin bağımsızlığı, yargının, yasama ve yürütme organlarına karşı bağımsız olmasını ve bu doğrultuda yetkilerini kullanmasını ve görevlerini yerine getirmesini ifade etmektedir. Mahkemelerin bağımsızlığı ise hâkimlerin yasama ve yürütme organlarına bağlı olmadan Anayasa'ya ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verebilmelerini amaçlamaktadır. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen bu çok hassas ve nazik yetkileri ve görevleri nazara alındığında, yetkilerin ve görevlerinin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na verilmesi, mahkemelerin bağımsızlığı ilkesini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi de, Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen "egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı" kuralı ile 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcıları ve genel sekreter yardımcılarını atamak, Kurul üyeleri hakkındaki suç soruşturması ile disiplin soruşturma işlemlerini yürütmek ve bu konuda gerekli kararlar vermek, tümüyle siyasal bir kişilik olan Bakana ait olacaktır. Bu durumda Kurul üyeleri ve diğer görevli yargı mensupları adeta yürütmenin vesayeti altında siyasi müdahale riski altında görev yapmak zorunda kalacaktır. Anılan yargı mensuplarının siyasi müdahale riski altında görev yapması mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerini ortadan kaldıracak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

11-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 25. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 25- 6087 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Başkan, yukarıdaki esaslara göre üyelerin hangi dairede asıl ve tamamlayıcı üye olarak görev yapacağını belirler.

(3) Daire başkanları, her dairenin kendi üyeleri içinden üye tamsayısının salt çoğunluğuyla belirlenecek iki aday arasından, Genel Kurulca seçilir. Genel Kurulun ilk toplantısında toplantı veya karar yeter sayısının sağlanamaması halinde üç gün içinde yapılacak ikinci toplantıda, katılanların en çok oyunu alan kişi daire başkanı seçilmiş sayılır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı daire başkanı seçilemez.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Kanunda belirtilen esaslara göre üyelerin hangi dairede asıl ve tamamlayıcı üye olarak görev yapacağını belirleme yetkisi Kurul Başkanına, bir başka deyişle Adalet Bakanına verilmektedir.

Bu düzenlemenin doğal sonucu olarak, yürütme organının kendi görüşü doğrultusunda istediği üyeleri yasadaki sınırlama olsa dahi istediği dairelere ya da atama ve yetki konularında görevli Birinci Daireye görevlendirebilmesinin yolu açılmakta, aynı zamanda dairelerin salt çoğunluğu sağlayacak şekilde Adalet Bakanı tarafından oluşumuna imkân sağlanmaktadır. Bu sayede aynı maddede düzenlenen daire başkanı seçiminin üye tam sayısının salt çoğunluğu ile her dairenin kendi üyeleri arasından belirleyeceği iki aday arasından Genel Kurulca seçilmesi şeklindeki yetkinin de işlevsiz bırakılması sonucu doğabilmektedir.

Anayasa'nın 159. maddesine göre Kurul mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine göre çalışmalarını yürütür. Dolayısıyla kurulun tüm organizasyonunun bu ilkeler çerçevesinde kurgulanması gerekir. Anayasa'nın 159. maddesine paralel şekilde

Kurulun işleyişine ilişkin olarak Meclis'e tanınan kanun çıkartma yetkisi, sınırlı bir yetki olup “mahkemelerin bağımsızlığı” ve “hâkimlik teminatı” ilkeleri çerçevesinde kullanılabilir.

Bununla birlikte, yasa maddesi incelendiğinde bu ilkelere uyulmadığı görülmekte, Kurul başkanı sıfatıyla Adalet Bakanının yetkileri önemli ölçüde artırılmakta, Genel Kuruldan alınan yetkilerin Adalet Bakanına devri ile Kurulun bir nevi Bakana bağlı bir kuruluş haline dönüştürülerek bağımsızlığı zedelenmektedir.

Buna ek olarak Kurulun bağımsız şekilde çalışmasını teminat altına almak amacıyla dairelerin çalışmalarına katılmayacağı Anayasa'da açıkça belirtilen ve disiplin soruşturmalarına ilişkin Genel Kurul toplantılarına başkanlık edemeyeceği vurgulanan Kurul Başkanı sıfatıyla Adalet Bakanının, tek başına çok önemli kararlara imza atacak olan daire üyelerini yasadaki esaslar dâhilinde dahi olsa yasanın olanak verdiği esneklik ve imkân çerçevesinde tek başına belirlemesi kabul edilemeyecek ve Anayasaya açıkça aykırılık teşkil eden bir düzenlemedir.

Bütün bu nedenle, söz konusu düzenleme Anayasal dayanaktan yoksundur ve Anayasa'nın 2., 138. ve 159. maddelerine aykırıdır ve Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yapılan Anayasa'nın Başlangıç Bölümü'nün 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Bakanın, daire üyelerin seçiminde tek başına karar verebilecek yetkiyle donatılmasıyla dairelerce alınacak kararlara müdahale etme imkânı doğacak, öte yandan Genel Kurul'un daire başkanlarını seçme yetkisi, siyasi bir kişilik olan Başkan tarafından oluşturulan daire tarafından önerilen iki üye arasından seçebilme kriteri ile Anayasaya aykırı bir şekilde şarta bağlanarak Genel Kurulun iradesi sınırlandırılacaktır. Bu noktada tüm bu süreç sonunda mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına sahip Kurul ve diğer yargı mensupları siyasi müdahale riski ile karşı karşıya kalacak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

12-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 28. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

“MADDE 28- 6087 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde; dördüncü fıkrasında yer alan “Genel Kurul” ibaresi “Başkan” şeklinde; beşinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkranın (c) bendinde yer alan “İlgisine göre daire başkanı ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“Genel Sekreter adaylarının belirleneceği toplantıya Başkan katılamaz ve yapılacak seçimde her bir Kurul üyesi ancak bir adaya oy verebilir. Seçime ilişkin ilk toplantıda toplantı veya karar yeter sayısının sağlanamaması halinde üç gün içinde ikinci toplantı yapılır. Bu toplantıya katılanların en çok oyunu alan üç aday teklif edilmiş sayılır.”

“a) Genel Sekreterce hazırlanıp Başkan tarafından onaylanan işbölümüne göre çalışır.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Genel Sekreter adaylarının belirlenmesi için yapılan seçime ilişkin usulde değişiklik yapılmakta ve her üyenin ancak bir adaya oy vermesi esası getirilmektedir. Genel sekreter yardımcılarının da Genel Kurul yerine Başkan tarafından atanması düzenlenmektedir. Genel sekreter yardımcılarının Genel Sekreterce hazırlanıp Başkan tarafından onaylanan işbölümüne göre çalışması esası getirilmektedir.

Bu düzenleme, daha önceden Anayasa Mahkemesi'nin 2010/49 Esas ve 2010/87 Karar sayılı kararı ile demokratik hukuk devletine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilen Anayasa'nın 159. maddesine ilişkin iptal hükmü ile benzer içeriktedir. Yani Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği bir anayasa hükmü, yasa Teklifi ile yasal bir düzenleme ile hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu uygulama açıkça Anayasa'nın 153. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Buna ek olarak Genel Sekreter yardımcılarının Genel Kurul yerine Başkan sıfatıyla Adalet Bakanınca ataması ve Genel Sekreter tarafından yapılacak iş bölümüne doğrudan Başkan'ın müdahalesi, Kurulun işleyişine hâkim olması gereken ve Anayasa'nın 159. maddesinin özünü teşkil eden mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine aykırıdır. Zira Kurulun işleyişinde önemli yetkilere sahip olan Genel Sekreterlik yapısının yürütmenin müdahalesine ve yönlendirmesine açık hale getirilmesi, Kurulun bağımsız işleyişine dolaylı olarak bir müdahale niteliğindedir.

Genel Sekreter yardımcıları da hâkim ve savcı sınıfından olmaları sebebiyle Anayasanın 159'uncu maddesi uyarınca hâkim ve savcıların Kurulda görevlendirilebilmesi yetkisinin Kurula ait olması sebebiyle bu yetkinin doğrudan Adalet Bakanına bırakılması Anayasanın bu hükmüne açık bir aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, bu maddenin Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan “hukuk devleti” ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan “kuvvetler ayrılığı” ilkesini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu düzenleme, Anayasa'nın “Değiştirilemeyecek Hükümler” başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırıdır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun'un -pek çok hükmünde olduğu gibi, bu düzenlemesiyle de- Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de “Yargı Yetkisi” Başlığını taşıyan Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen “Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.” şeklinde ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı” ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen çok hassas yetki ve görevleri nazara alındığında, bu yetki ve görevlerin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na verilmesi, “mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesi de, Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140., 153. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen "egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı" kuralı ile 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; bir yandan daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırı bulunup iptal edilen bir kural uygulanarak hukuki sonuçlar doğuracak, diğer taraftan Kurul'un icra makamı niteliğine sahip olan Genel Sekreterlik yürütmenin müdahalesine açık hale gelerek Kurul tarafından alınan kararların icrasına Bakanlık lehine siyaseten müdahale imkânı doğacaktır. Bu noktada tüm bu süreç sonunda bizzat anayasal düzenin kendisi ile mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı zarar görecektir ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

13-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 29. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 29- 6087 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(2) Tetkik hâkimliğine, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az beş yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile Kurul hizmetlerinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından ihtiyaç duyulan her bir boş kadro için Birinci Daire tarafından teklif edilen iki katı aday içinden, muvafakatleri alınarak Genel Kurulca geçici veya sürekli çalıştırılmak üzere atama yapılır. İlk toplantıda toplantı veya karar yeter sayısının sağlanamaması halinde üç gün içinde yapılacak ikinci toplantıda, katılanların en yüksek oyunu alan kişinin ataması yapılır.

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunda görev yapan tetkik hâkimlerinin atanması usulü değiştirilmekte ve burada Genel Kurulun Birinci Daire tarafından teklif edilen iki katı aday içinden seçim yapması esası benimsenmektedir.

Anayasa'nın 159. maddesinde açıkça Kurul müfettişleri ile Kurul'da geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılarını atama yetkisinin Genel Kurul'a ait olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu açık düzenleme karşısında bu yetkinin yasa ile sınırlandırılması olanaklı değildir. Teklif metni incelendiğinde Anayasal düzenlemeye rağmen, tetkik hâkimlerinin seçiminin Birinci Daire tarafından teklif edilen iki kat aday arasından Genel Kurul'ca seçileceği öngörülmektedir. Yani Anayasa tarafından herhangi bir sınırlandırmaya ve şarta tabi tutulmayan Genel Kurul yetkisi, kanuni düzenleme ile daraltılmaya çalışılmaktadır. Yani mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına göre çalışması gereken Kurul, tetkik hâkimi alımında Birinci Daire'nin teklif edeceği adaylar arasından seçim yapmak zorunda bırakılmaktadır. Dairelerin oluşumunda ve üyelerin belirlenmesinde etkili kılınan Adalet Bakanı'nın Birinci Daireyi'de iradesi doğrultusunda şekillendirebileceği gerçeği karşısında bu hüküm dolaylı yönden Kurulun iradesini yürütme organına bağlı kılmaktadır.

Ayrıca, bu maddenin Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan "hukuk devleti" ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan "kuvvetler ayrılığı" ilkesini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu düzenleme, Anayasa'nın "Değiştirilemeyecek Hükümler" başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırıdır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun'un -pek çok hükmünde olduğu gibi, bu düzenlemesiyle de- Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de "Yargı Yetkisi" Başlığını taşıyan Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen "Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır." şeklinde ifadesini bulan "kuvvetler ayrılığı" ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen çok hassas yetki ve görevleri nazara alındığında, bu yetki ve görevlerin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na verilmesi, "mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesi de, Anayasa'nın 9.maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen "egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı" kuralı ile 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Genel Kurul'un Kurul bünyesinde çalışacak tetkik hâkimlerini seçme yetkisi, Anayasaya aykırı bir şekilde şarta

bağlanarak Genel Kurulun iradesi sınırlandırılmaktadır. Bu noktada mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına sahip Kurul ve bünyesinde çalıştıracağı tetkik hâkimleri siyasi müdahale riski ile karşı karşıya kalacak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

14-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 30. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

“MADDE 30- 6087 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Kurul personeli, naklen veya açıktan atama yoluyla atanır. Naklen atamalar Başkan tarafından yapılır. Açıktan ilk defa Devlet memurluğuna atanacaklar, Devlet memurluğuna giriş için yapılan merkezi sınavda başarılı sayılanlar arasından, Başkan tarafından oluşturulan üç kişilik komisyonca yapılacak sözlü ve gerektiğinde uygulamalı sınav sonucuna göre Başkan tarafından atanırlar. Yarışma sınavına, ilan edilecek kadro sayısının beş katına kadar aday çağrılır. Kurul personeli hakkında 657 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. Adalet uzman yardımcıları ve uzmanları muvafakatleri alınarak Başkan tarafından Kurulda görevlendirilebilir.

(3) Maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Kurul personelinin atanmasındaki yetki, başkanvekili ve Genel Sekreterlikten alınarak başkana verilmektedir. Açıktan ilk defa atamalarda da merkezi sınav sonuçları yanında ayrı bir mülakat ve uygulama sınavı getirilmiştir. Ayrıca söz konusu hükme adalet uzman yardımcıları ve uzmanlarının muvafakatleri alınarak Kurul Başkanı tarafından Kurulda görevlendirilebileceğine ilişkin bir hüküm de eklenmektedir.

Kurulun Anayasa'nın 159. maddesinin ilk fıkrasında belirtilen mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre çalışabilmesi için organizasyon şemasının da buna göre şekillendirilmesi gerekir. Daha öncesinde Kurulun kendi demokratik işleyişi içerisinde şekillenen bir yapının yetkisinde olan personel atama yetkisinin doğrudan Başkan sıfatıyla Adalet Bakanına bırakılması, Kurulun bağımsız şekilde faaliyette bulunması yönünde önemli bir engel teşkil edecektir. Kurulda görev yapacak personelin, kurulun işleyişinde sahip olduğu önem ve konum dikkate alındığında, siyasi yönlendirmeye ve yürütmenin etkisine açık bir personel yapılanması doğacaktır.

Bu nedenle düzenleme Anayasanın 138. ve 159. maddelerine aykırıdır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Genel Kurul'un Kurul bünyesinde çalışacak personeli seçme yetkisi, siyasi bir kişilik olan Başkan tarafından kullanılacaktır. Bu durumda yargının bağımsızlığının korunmasında temel bir güvence olarak kabul edilen ve bu kabulden hareketle yargı mensubu-memur ayrımı yapılmaksızın bünyesinde çalışan tüm personelin mahkemelerin bağımsızlığı ilkesi çerçevesinde istihdam edileceği öngörülen Kurul kendi bünyesinde çalışacak memurlar ve diğer görevlilerin atanmasında Bakanlık lehine siyasi müdahale riski doğacak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

15-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 31. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 31- 6087 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “iki” ibaresi “üç”; ikinci fıkrasında yer alan “Üçüncü Daire Başkanının” ibaresi “Başkanın”; üçüncü fıkrasında yer alan “Kurula” ibaresi “Başkana”, dördüncü fıkrasının (c) bendinde yer alan “Kurul” ibaresi “Başkan” şeklinde değiştirilmiştir.

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Üçüncü Daire Başkanının gözetiminde görev yapmakta olan Teftiş Kurulunun, Kurul Başkanının gözetiminde görev yapması ve Teftiş Kurulu Başkanının görevlerini yerine getirirken Kurul Başkanına karşı sorumlu olması esası getirilmekte, Teftiş Kurulu Başkan yardımcılarının sayısı üçe çıkartılmaktadır.

Teftiş Kurulunun doğrudan Bakanın gözetiminde olması ve Kurul müfettişlerinin Teftiş Kurulu Başkanına, Teftiş Kurulu Başkanının da Başkan sıfatıyla Adalet Bakanına karşı sorumlu olmasının doğal sonucu; yürütme organının hâkim ve savcılar hakkındaki tüm denetimlere, yapılan inceleme, araştırma ve soruşturma işlemlerine doğrudan ya da dolaylı olarak müdahalesine ve yönlendirmesine imkân oluşturmaktadır.

Teftiş Kurulunun mevcut yapısıyla ilgili olarak zaman içerisinde dile getirilen önemli eleştirilerden biri, Teftiş Kurulunun yürütme organının bir üyesi ve siyasi bir kimliğe sahip olan Adalet Bakanına bağlı olarak görev yapmasıydı. Bu durumun yargı bağımsızlığını ve hâkimlik teminatını zedelediği iddia edilmekteydi. Bu nedenle 6087 sayılı Kanun'un mevcut 14. madde metni getirilmiştir. Ancak işbu davaya konu Kanun'un 32. maddesi ile, daha önce eleştirilere hedef olan 12.9.2010 Anayasa değişikliğinden önceki HSYK'nın yapısını çok daha geri götürecek bir şekilde Kurul Adalet Bakanına doğrudan bağlanmaktadır. Bu da, Anayasa'nın “Kuvvetler Ayrılığı” ilkesine yer verilen Başlangıç Bölümünün 4. paragrafına, “Hukuk Devleti” ilkesini benimseyen 2. maddesine, “Mahkemelerin Bağımsızlığı” ilkesini öngören 138. maddesine ve “Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun yürütme organının boyunduruğundan kurtarılarak daha özerk bir yapıya kavuşturulmasını” amaçlayan 159. maddesi hükümlerine açık bir aykırılık teşkil etmektedir.

Diğer yandan, Başlangıç bölümü Anayasanın bölünmez ve hukuki bakımdan da aynı kuvvetle donatılmış bir parçası olması dolayısıyla, Devletin her organında olduğu gibi Yasama Organı bakımından da hüküm ve sonuç doğurur. Dolayısıyla Yasama Organının yasal bir düzenleme yaparken bu bölümde yer alan ilkeleri mutlaka göz önünde bulundurması gerekir. Bunun bir neticesi olarak yapılacak düzenlemelerde Başlangıç Bölümünün 3. paragrafında yer alan “Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı” kuralına aykırı bir düzenleme yapılmaması gerekir. Başlangıç Bölümüne 1982 Anayasası'nın yorumlanabilmesi ve yöneldiği amacın ortaya konulabilmesi bakımından önemli bir görev atfedilmiştir. Yine Anayasanın 2. maddesindeki “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” hükmü de düzenlemelerde başlangıç bölümündeki ilkelerin göz önünde bulundurması gerektiğini göstermektedir. 6524 sayılı Kanun'un diğer hükümlerinde olduğu gibi, iptalini talep ettiğimiz bu maddesi ile mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulması ve görev yapması gereken Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun Adalet Bakanlığı'nın sevk ve idaresine bırakılması amaçlandığından, Anayasa'da gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeninin dışına çıkılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu düzenleme, Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni tesis eden ve bu düzeni sürdürmekle kendini yükümlü addeden, bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uygun olarak işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Hukuk devleti ilkesinin bünyesinde barındırdığı,devletin bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uygun davranması gerektiği ilkesi, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakılması nedeniyle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve bunun dolaylı bir sonucu olarak Adalet Bakanı'na sınırsız bir düzenleme yetkisi verilmesi, Yürütmenin bir üyesine yargılama makamları üzerinde tasarrufla bulunma imkânı tanımaktadır. Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan kuvvetler ayrılığı ilkesini değiştirmeyi amaçlayan Kanun'un bu maddesi, bu nedenle Anayasa'nın “Değiştirilemeyecek Hükümler” başlığını taşıyan 4.maddesi hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun ile Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de “Yargı Yetkisi” başlıklı Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Diğer yandan, bu düzenleme ile Anayasa'nın 9. maddesi uyarınca,Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılması gereken “yargı yetkisi” Hükûmetin, Adalet Bakanlığının vedolayısı ile yürütmenin kendi yetkisi içerisine alınmakta ve böylece Anayasa'nın 9. maddesi açıkça ihlâl edilmektedir. Bu düzenleme, yukarıda belirtilen nedenlerle Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil ettiğinden, bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen “Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.” şeklinde ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı” ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Yine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve bunun dolaylı bir sonucu olarak yargılama yetkisi ile ilgili olarak Adalet Bakanı'na sınırsız bir düzenleme yapma yetkisi verilmesi nedeniyle, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın 6. maddesinin 3. fıkrasında ifadesini bulan “Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz.

Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Zira, 6524 sayılı Kanun’un bu ve buna benzer bütün düzenlemeleri, egemenliğin bir unsuru olan yargılama yetkisini neredeyse tamamen Adalet Bakanı’nın tekeline ve inisiyatifine bırakmaktadır.

Mahkemelerin bağımsızlığı, yargının, yasama ve yürütme organlarına karşı bağımsız olmasını ve bu doğrultuda yetkilerini kullanmasını ve görevlerini yerine getirmesini ifade etmektedir. Mahkemelerin bağımsızlığı ise hâkimlerin yasama ve yürütme organlarına bağlı olmadan Anayasa’ya ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verebilmelerini amaçlamaktadır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, adli ve idarî yargı hâkim ve savcılarının mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar; ayrıca, Anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmektedir (Anayasam.159/6). Kurulun bu çok hassas ve nâzik yetki ve görevleri göz önünde bulundurulduğunda, yetkilerin ve görevlerinin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı’na aktarılması, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkelerini ihlâl etmektedir. Mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ortadan kaldıran bu düzenleme ile “hukuk devleti” ilkesi tamamen zedelenmiştir. Hukuk devleti anlayışının somutlaştırılmasında ve vatandaşların belli bir güven duygusu içerisinde hayatlarını idâme ettirebilmelerinde “yargı bağımsızlığı” ilkesinin önemi çok büyüktür. Bu nedenle, 6524 sayılı Kanun, esasen bir bütün olarak Anayasa’nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa’nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, 6524 sayılı Kanun’un bu düzenlemesi, Anayasa’nın birçok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa’nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Buna göre söz konusu düzenleme kuvvetler ayrılığı ilkesi, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa’nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa’nın 2. maddesinin “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yaptığı Anayasa’nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen “egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı” kuralı ile 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; bir yandan Teftiş Kurulunun Başkan ve başkan yardımcılarının seçim yetkisi siyasi bir kişilik olan Bakana verilmesiyle Teftiş Kurulunun yargı mensupları üzerinde yerine getirdiği hassas görev nazara alındığında, yargı bağımsızlığı üzerinde yürütme lehine kabul edilemez bir siyasal müdahale olacağı doğacak, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına sahip Kurul, Kurul

bünyesinde çalıştıracağı tetkik hâkimleri ve teftişe tabi diğer yargı mensupları siyasi müdahale riski ile karşı karşıya kalacak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğüne de durdurulması gerekir.

16-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 32. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 32- 6087 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 15- (1) Teftiş Kurulunda görev yapacak olan;

a) Teftiş Kurulu Başkanı ve başkan yardımcıları, birinci sınıf hâkim ve savcılar arasından muvafakatleri alınarak Başkan tarafından,

b) Kurul başmüfettişleri, Teftiş Kurulunda fiilen beş yılını doldurmuş, birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerini yitirmemiş olan müfettişler arasından, kıdem sırasına göre Genel Kurul tarafından,

atanır.

(2) Kurul müfettişleri, hâkimlik ve savcılık mesleğinde fiilen en az beş yıl görev yapmış ve üstün başarısı ile Kurul müfettişliği hizmetinde yararlı olacağı anlaşılmış bulunanlar arasından ihtiyaç duyulan her bir boş kadro için Birinci Daire tarafından teklif edilen iki katı aday içinden muvafakatleri alınarak Genel Kurulca atanır. İlk toplantıda toplantı veya karar yeter sayısının sağlanamaması halinde üç gün içinde yapılacak ikinci toplantıda, katılanların en çok oyunu alan kişinin ataması yapılır.

(3) Adalet müfettişliğinden Kurul müfettişliğine veya Bakanlık iç denetçiliğine, Kurul müfettişliğinden adalet müfettişliğine veya Bakanlık iç denetçiliğine, Bakanlık iç denetçiliğinden Adalet müfettişliğine veya Kurul müfettişliğine ilgililerin muvafakatleri alınmak suretiyle atama yapılabilir. Bu şekilde yapılacak atamalarda önceki denetim biriminde geçen süre, yeni atanan denetim biriminde geçmiş sayılır. Kurul müfettişi, adalet müfettişi veya Bakanlık iç denetçisi olarak görev yaptıktan sonra bu görevlerinden ayrılanların yeniden müfettişliğe ya da iç denetçiliğe atanmaları durumunda da bu hüküm uygulanır.”

Hükmü getirilmiştir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Teftiş Kurulu Başkanı ve başkan yardımcılarının birinci sınıf hâkim ve savcılar arasından muvafakatleri alınarak Kurul Başkanı tarafından atamalarının yapılacağı hükmü getirilmektedir. Bunun yanı sıra Kurul müfettişlerinin atanması usulü de değiştirilmektedir. Müfettişlerin atanmasında “Genel Kurul tarafından” atanma yerine “Birinci Daire tarafından teklif edilen iki katı aday içinden muvafakatleri alınarak Genel Kurulca atanır.” şeklinde düzenleme getirilmektedir.

Teftiş Kurulu Başkan ve yardımcılarının seçim yetkisinin siyasi bir kişilik olan Bakana verilmesi, bu Kurulun yargı mensupları üzerinde yerine getirdiği hassas görev nazara alındığında, kuvvetler ayrılığı, yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır. Başkan ve başkan yardımcılarının seçiminde, Genel Kurulun değil de, siyasi bir aktör olan Başkanın aktif rol alması ve Teftiş Kurulunun Başkanın denetim ve gözetimi altında çalışıyor olması yargı bağımsızlığı üzerinde yürütme lehine kabul edilemez bir siyasi müdahale olanağı oluşturmakta ve hâkimlik teminatını zedelemektedir.

Anayasa'nın 159. maddesinde açıkça Kurul müfettişleri ile Kurul'da geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar atama yetkisinin Genel Kurul'a ait olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu açık düzenleme karşısında bu yetkinin yasa ile sınırlandırılması olanaklı değildir. Teklif metni incelendiğinde Anayasal düzenlemeye rağmen, müfettiş seçiminin Birinci Daire tarafından teklif edilen iki kat aday arasından Genel Kurulca seçileceği öngörülmektedir. Anayasa tarafından herhangi bir sınırlandırmaya ve şarta tabi tutulmayan Genel Kurul yetkisi, kanuni düzenleme ile daraltılmaya çalışılmaktadır. Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına göre çalışması gereken Kurul, müfettiş alımında Birinci Daire'nin teklif edeceği adaylar arasından seçim yapmak zorunda bırakılmaktadır.

Dairelerin oluşumunda ve üyelerin belirlenmesinde etkili kılınan Adalet Bakanı'nın Birinci Daireyi de iradesi doğrultusunda şekillendirebileceği gerçeği karşısında bu hüküm dolaylı yönden Kurulun iradesini yürütme organına bağlı kılmaktadır.

Ayrıca, bu maddenin Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan "hukuk devleti" ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan "kuvvetler ayrılığı" ilkesini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu düzenleme, Anayasa'nın "Değiştirilemeyecek Hükümler" başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırıdır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun'un -pek çok hükmünde olduğu gibi, bu düzenlemesiyle de- Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de "Yargı Yetkisi" Başlığını taşıyan Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen "Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır." şeklinde ifadesini bulan "kuvvetler ayrılığı" ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen çok hassas yetki ve görevleri nazara alındığında, bu yetki ve görevlerin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na verilmesi, "mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesi de, Anayasa'nın 9.maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140.ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen "egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve

bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı”kuralı ile 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesineaykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; bir yandan Teftiş Kurulunun Başkan ve başkan yardımcılarının seçim yetkisi siyasi bir kişilik olan Bakana verilmesiyle Teftiş Kurulunun yargı mensupları üzerinde yerine getirdiği hassas görev nazara alındığında, yargı bağımsızlığı üzerinde yürütme lehine kabul edilemez bir siyasal müdahale olanağı doğacak, diğer yandan Genel Kurulun Kurul bünyesinde çalışacak kurul müfettişlerini seçme yetkisi, Anayasaya aykırı bir şekilde şarta bağlanarak Genel Kurulun iradesi sınırlandırılacaktır. Bu noktada mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına sahip Kurul, Kurul bünyesinde çalıştıracağı tetkik hâkimleri ve teftişe tabi diğer yargı mensupları siyasal müdahale riski ile karşı karşıya kalacak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

17-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 33. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 33- 6087 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “ilgili daire başkanı” ibaresi “Başkan” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Teftiş Kurulu Başkanı ve Teftiş Kurulu başkan yardımcıları Kurul müfettişlerinin sahip olduğu malî dahil her türlü hak ve yetkiyi haizdirler.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenleme ile Teftiş Kurulu Başkanının ilgili Kanun, tüzük ve yönetmelikler yanında ilgili daire başkanı tarafından verilen benzeri görevleri yapmak yerine “Başkan tarafından verilen benzeri görevleri” yapması veya yaptırması esası benimsenmektedir.

Teftiş Kurulu Başkan ve yardımcılarının seçim yetkisinin siyasi bir kişilik olan Bakana verilmesi, bu Kurulun yargı mensupları üzerinde yerine getirdiği hassas görev nazara alındığında, kuvvetler ayrılığı, yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır. Başkan ve başkan yardımcılarının seçiminde, Genel Kurulun değil de, siyasi bir aktör olan Başkanın aktif rol alması ve Teftiş Kurulunun Başkanın denetim ve gözetimi altında çalışıyor olması yargı bağımsızlığı üzerinde yürütme lehine kabul edilemez bir siyasal müdahale olanağı oluşturmakta ve hâkimlik teminatını zedelemektedir.

Anayasa'nın 159. maddesinde açıkça Kurul müfettişleri ile Kurul'da geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar atama yetkisinin Genel Kurul'a ait olduğu hüküm altına

alınmıştır. Bu açık düzenleme karşısında bu yetkinin yasa ile sınırlandırılması olanaklı değildir. Teklif metni incelendiğinde Anayasal düzenlemeye rağmen, müfettiş seçiminin Birinci Daire tarafından teklif edilen iki kat aday arasından Genel Kurulca seçileceği öngörülmektedir. Anayasa tarafından herhangi bir sınırlandırmaya ve şarta tabi tutulmayan Genel Kurul yetkisi, kanuni düzenleme ile daraltılmaya çalışılmaktadır. Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına göre çalışması gereken Kurul, müfettiş alımında Birinci Daire'nin teklif edeceği adaylar arasından seçim yapmak zorunda bırakılmaktadır.

Dairelerin oluşumunda ve üyelerin belirlenmesinde etkili kılınan Adalet Bakanı'nın Birinci Daireyi de iradesi doğrultusunda şekillendirebileceği gerçeği karşısında bu hüküm dolaylı yönden Kurulun iradesini yürütme organına bağlı kılmaktadır.

Ayrıca, bu maddenin Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan "hukuk devleti" ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan "kuvvetler ayrılığı" ilkesini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu düzenleme, Anayasa'nın "Değiştirilemeyecek Hükümler" başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırıdır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun'un -pek çok hükmünde olduğu gibi, bu düzenlemesiyle de- Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de "Yargı Yetkisi" Başlığını taşıyan Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen "Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır." şeklinde ifadesini bulan "kuvvetler ayrılığı" ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen çok hassas yetki ve görevleri nazara alındığında, bu yetki ve görevlerin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na verilmesi, "mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesi de, Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen "egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı" kuralı ile 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; bir yandan Teftiş Kurulunun Başkan ve başkan yardımcılarının seçim yetkisi siyasi bir kişilik olan Bakana verilmesiyle Teftiş Kurulunun yargı mensupları üzerinde yerine getirdiği hassas görev nazara

alındığında, yargı bağımsızlığı üzerinde yürütme lehine kabul edilemez bir siyasal müdahale olanağı doğacak, diğer yandan Genel Kurulun Kurul bünyesinde çalışacak kurul müfettişlerini seçme yetkisi, Anayasaya aykırı bir şekilde şarta bağlanarak Genel Kurulun iradesi sınırlandırılacaktır. Bu noktada mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına sahip Kurul, Kurul bünyesinde çalıştıracağı tetkik hâkimleri ve teftişe tabi diğer yargı mensupları siyasal müdahale riski ile karşı karşıya kalacak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

18-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 34. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 34- 6087 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “her üye” ibaresinden sonra gelmek üzere “ancak bir aday için;” ibaresi eklenmiş ve “oy kullanabilir;” ibaresi “oy kullanabilir. Belirtilenden” şeklinde değiştirilmiştir.

Hükmü getirilmektedir.

Yargıtay, Danıştay ve Türkiye Adalet Akademisi genel kurullarından seçilecek Kurul üyeliği için her üyenin ancak bir aday için oy vereceği esası benimsenmiş, böylece tek kişiye tek oy kuralı getirilmiştir.

Birinci sınıf adli ve İdari yargı hâkim ve savcıları arasından seçilecek Kurul üyeliği için her hâkim ve savcının; kendi aralarından seçilecek asıl ve yedek üyelerin toplam sayısı kadar aday için oy kullanabilmesi usûlü ise korunmaktadır.

Düzenleme ile, daha önceden Anayasa Mahkemesi'nin 7.7.2010 tarihli ve 2010/49 Esas ve 2010/87 Karar sayılı Kararı ile demokratik hukuk devletine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilen Anayasa'nın 159. maddesine ilişkin iptal hükmü ile benzer içeriktedir. Anayasa Mahkemesi, anılan düzenlemeyle ilgili olarak verdiği iptal Kararında, “...Buna göre, bazı adaylar açısından seçmenlere oy kullanma hakkı tanınmayarak sonuçları seçmen iradesini yansıtmaktan uzak olan bir seçim usûlünün demokratik olmadığı kuşku yoktur. Seçmen iradesinin gerçek anlamda oya yansımaları sınırlandıran, böylece oy kullananların iradesini olumsuz yönde etkileyen bu düzenlemenin hukuk devletinin temel ögesi olan bağımsız ve tarafsız bir yargının oluşmasını da engelleyeceği açıktır. Bu nedenle 5982 sayılı Kanun'un 22. maddesiyle değiştirilen Anayasa'nın 159. maddesinin beşinci fıkrasının, birinci tümcesinde yer alan “...ancak bir aday için ...” ibaresinin iptali gerekir.” demek suretiyle Kurul üyeliği için yapılacak seçimlerde yargı mensuplarının ancak bir aday oy kullanabileceklerine ilişkin kuralı demokratik hukuk devletine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir (Anayasa Mahkemesi'nin 7.7.2010 tarihli ve Esas:2010/49, Karar:2010/87 sayılı Kararı; Resmi Gazete: 1.8.2010 – Mükerrer 27659).

Dava konusu olayda da, Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği bir Anayasa hükmü, 6524 sayılı Kanun'un 34. maddesi ile hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu uygulama, çok açık bir biçimde Anayasa'nın 159. maddesinin 5. fıkrasının 1. cümlesi hükmüne aykırılık teşkil etmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği bir kuralla benzer içerikte yeni bir kuralın yasa ile tekrar getirilmeye çalışılması hukuken kabul edilemez bir düzenlemedir. Söz konusu

düzenleme, Anayasa Mahkemesi'nin Anayasa'nın 159. maddesine ilişkin daha önce iptal ettiği düzenlemenin birebir aynısıdır.

Bu nedenle, ortada somut olaya tamamen uyacak ve emsâl teşkil edecek bir biçimde Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda tarih ve sayısı verilen İçtihadının varlığına rağmen kanunlaşan söz konusu düzenleme Anayasal dayanaktan yoksundur ve bu itibarla Anayasa'nın 2. ve 159. maddelerine açıkça aykırıdır. Anayasa'nın 2. maddesine aykırılık ise, anılan maddede yer alan ve "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yapılan Anayasa'nın Başlangıç Bölümü'nün 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırılık sonucu doğurmaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırı bulunup iptal edilen aynı içerikte bir kural kamu otoritelerince uygulanarak hukuki sonuçlar doğuracak ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

19-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 35. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

MADDE 35- 6087 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 29- (1) Başkan, Genel Kurulun toplantı günlerini tespit eder.

(2) Başkan, gereken hâllerde veya üye tam sayısının salt çoğunluğunun, görüşülecek konuyu da belirten yazılı talebi üzerine Genel Kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir.

(3) Kanundaki istisnalar hariç olmak üzere Genel Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tamsayısının salt çoğunluğuyla karar alır.

(4) Genel Kurul toplantı gündemi, Başkan tarafından, işin önemine, ivedi veya süreli oluşuna göre düzenlenir. Gündem, toplantının yapılacağı gün ve saati, Kurulda görüşülecek işleri ve sırasını gösterir.

(5) Gündemde değişiklik yapılması; ancak gündemin düzenlenmesinden sonra ivedi ve süreli işlerin ortaya çıkması hâlinde ve toplantı gününden en az bir gün önce Başkan veya üyelerden birinin yazılı talebi üzerine Genel Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararı ile olur. İvedi ve süreli olmayan talepler bu suretle ele alınamaz. Gündemdeki işlerden birinin sırasından önce ya da sonra görüşülmesi, ertelenmesi veya gündemden çıkarılması aynı usule tâbidir."

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Düzenlemeyle Genel Kurulun toplantı günlerini tespit yetkisi Genel Kuruldan alınarak Başkana verilmektedir. Başkanvekilinin görüşünün alınması kuralı da kaldırılmaktadır. Olağanüstü toplantıların yapılması hususunda da Başkana takdir yetkisi verilmektedir. Toplantı gündemi hiçbir müdahale olmaksızın detaylarına kadar başkan tarafından belirlenmektedir.

Genel Kurul gündemini belirleme yetkisinin Başkana ve dolayısıyla Bakana verilmesi, kurul üyelerine ve dolayısıyla Genel Kurula tanınan anayasal ve yasal yetkilerin içinin boşaltılması anlamına gelmektedir. Zira Genel Kurul/üyeler hangi yetkilere sahip olursa olsun sonuçta bu yetkilerin kullanılabileceği konuların gündeme alınması gereklidir. Oysa gündemi belirleyecek olan Bakandır, dolayısıyla bu düzenleme ile Genel Kurul/üyeler aslında Bakanın belirlediği konularda yine Bakanın belirlediği yetkileri kullanabileceklerdir. Bu durumda teklif ile adeta klasik memur konumuna getirilen Genel Kurul/üyelerin, 159. madde gereği mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerinin sağladığı güvence içinde yetki kullanabilmeleri mümkün değildir. Ayrıca Bakanın iradesi dışında yetki kullanamayacak olan üyelerin, yargı mensuplarının oylarıyla demokratik bir şekilde seçilmesinin de bu noktada hiçbir önemi kalmamaktadır.

Diğer yandan, Başlangıç bölümü Anayasanın bölünmez ve hukuki bakımdan da aynı kuvvetle donatılmış bir parçası olması dolayısıyla, Devletin her organında olduğu gibi Yasama Organı bakımından da hüküm ve sonuç doğurur. Dolayısı ile, Yasama Organının yasal bir düzenleme yaparken bu bölümde yer alan ilkeleri mutlaka göz önünde bulundurması gerekir. Bunun bir neticesi olarak yapılacak düzenlemelerde Başlangıç Bölümünün 3. paragrafında yer alan “Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı” kuralına aykırı bir düzenleme yapılmaması gerekir. Başlangıç Bölümüne 1982 Anayasası'nın yorumlanabilmesi ve yöneldiği amacın ortaya konulabilmesi bakımından önemli bir görev atfedilmiştir. Yine Anayasanın 2. maddesindeki “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” hükmü de düzenlemelerde başlangıç bölümündeki ilkelerin göz önünde bulundurması gerektiğini göstermektedir. 6524 sayılı Kanun'un diğer hükümlerinde olduğu gibi, iptalini talep ettiğimiz bu maddesi ile mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulması ve görev yapması gereken Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun Adalet Bakanlığı'nın sevk ve idaresine bırakılması amaçlandığından, Anayasa'da gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeninin dışına çıkılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu düzenleme, Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyan, toplum yaşamında adalete ve eşitliğe uygun bir hukuk düzeni tesis eden ve bu düzeni sürdürmekle kendini yükümlü addeden, bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uygun olarak işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir. Hukuk devleti ilkesinin bünyesinde barındırdığı, devletin bütün davranışlarında hukuk kurallarına ve Anayasa'ya uygun davranması gerektiği ilkesi, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakılması nedeniyle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve bunun dolaylı bir sonucu olarak Adalet Bakanı'na sınırsız bir düzenleme yetkisi verilmesi, Yürütmenin bir üyesine yargılama makamları üzerinde tasarrufla bulunma imkânı

tanınmaktadır. Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan kuvvetler ayrılığı ilkesini değiştirmeyi amaçlayan Kanun'un bu maddesi, bu nedenle Anayasa'nın "Değiştirilemeyecek Hükümler" başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun ile Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de "Yargı Yetkisi" başlıklı Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Diğer yandan, bu düzenleme ile Anayasa'nın 9. maddesi uyarınca, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılması gereken "yargı yetkisi" Hükûmetin, Adalet Bakanlığının ve dolayısı ile yürütmenin kendi yetkisi içerisine alınmakta ve böylece Anayasa'nın 9. maddesi açıkça ihlâl edilmektedir. Bu düzenleme, yukarıda belirtilen nedenlerle Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil ettiğinden, bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen "Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır." şeklinde ifadesini bulan "kuvvetler ayrılığı" ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Yine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve bunun dolaylı bir sonucu olarak yargılama yetkisi ile ilgili olarak Adalet Bakanı'na sınırsız bir düzenleme yapma yetkisi verilmesi nedeniyle, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın 6. maddesinin 3. fıkrasında ifadesini bulan "Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz." hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir. Zira, 6524 sayılı Kanun'un bu ve buna benzer bütün düzenlemeleri, egemenliğin bir unsuru olan yargılama yetkisini neredeyse tamamen Adalet Bakanı'nın tekeline ve inisiyatifine bırakmaktadır.

Mahkemelerin bağımsızlığı, yargının, yasama ve yürütme organlarına karşı bağımsız olmasını ve bu doğrultuda yetkilerini kullanmasını ve görevlerini yerine getirmesini ifade etmektedir. Mahkemelerin bağımsızlığı ise hâkimlerin yasama ve yürütme organlarına bağlı olmadan Anayasa'ya ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verebilmelerini amaçlamaktadır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, adli ve idarî yargı hâkim ve savcılarının mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar; Adalet Bakanlığının, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar; ayrıca, Anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmektedir (Anayasam.159/6). Kurulun bu çok hassas ve nazik yetki ve görevleri göz önünde bulundurduğunda, yetkilerin ve görevlerinin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na aktarılması, mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ilkelerini ihlâl etmektedir. Mahkemelerin ve hâkimlerin bağımsızlığı ortadan kaldıran bu düzenleme ile "hukuk devleti" ilkesi tamamen zedelenmiştir. Hukuk devleti anlayışının somutlaştırılmasında ve vatandaşların belli bir güven duygusu içerisinde hayatlarını idame ettirebilmelerinde "yargı bağımsızlığı" ilkesinin önemi çok büyüktür. Bu nedenle, 6524 sayılı Kanun, esasen bir bütün olarak Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Buna göre söz konusu düzenleme kuvvetler ayrılığı ilkesi, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen "egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı" kuralı ile 4. paragrafında belirtilen "kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; Genel Kurul/üyeler aslında Bakanın belirlediği konularda yine Bakanın belirlediği yetkileri kullanabilecekler ve dolayısıyla da Genel Kurul/üyelerin, 159. madde gereği mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerinin sağladığı güvence içinde yetki kullanabilmeleri mümkün olamayacaktır. Bu durumda, Bakanın iradesi dışında yetki kullanamayacak olan üyelerin, yargı mensuplarının oylarıyla demokratik bir şekilde seçilmesinin de hiçbir önemi kalmayacak ve dolayısıyla telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

20-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 37. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

"MADDE 37- 6087 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin birinci, üçüncü ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde; beşinci fıkrasında yer alan "Genel Kurula" ibaresi "Başkana" şeklinde değiştirilmiş; onuncu fıkrasında yer alan "Kurul tarafından" ibaresi "yukarıda belirtilen usule göre Başkan ve Genel Kurul tarafından" şeklinde değiştirilmiştir.

"(1) Kurulun seçimle gelen üyelerinin, disiplin suçu oluşturan eylemleri sebebiyle, haklarında yürütülecek disiplin soruşturması Başkan, disiplin kovuşturması Genel Kurul tarafından bu Kanun hükümleri uyarınca yapılır."

"(3) Başkan, ihbar veya şikâyetle ilgili olarak, doğrudan veya yaptırdığı inceleme sonucuna göre soruşturma açılmasına yer olmadığına ya da soruşturma açılmasına karar verir. Soruşturma açılmasına karar vermesi halinde üyeler arasından, üç kişilik bir soruşturma kurulu görevlendirir. Soruşturma kuruluna, yaşça büyük olan üye başkanlık eder."

"(6) Başkan, soruşturma sonucunu ilgiliye yazılı olarak bildirir ve dosyayı kovuşturma işlemlerinin yürütülmesi için Genel Kurula sunar. Genel Kurul kovuşturma aşamasına ilişkin olarak bizzat veya vekili aracılığıyla sözlü ya da yazılı savunmasını yapmak üzere ilgiliye yedi günden az olmamak üzere süre verir."

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Kurulun seçimle gelen üyelerinin, disiplin suçu oluşturan eylemleri sebebiyle haklarında yürütülecek disiplin soruşturmasının Başkan tarafından yapılacağı düzenlenmekte, soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde üyeler arasından 3 kişilik bir soruşturma kurulunun da Başkan tarafından görevlendirilmesi düzenlenmektedir.

Hâkimler ve savcılar hakkında atama, yetki, terfi, disiplin gibi işlemler hakkında karar verecek olan Kurul üyeleri üzerinde Adalet Bakanının bu ölçüde bir yetkiye dahi olsa sahip olması başta kuvvetler ayrılığı olmak üzere yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, bu maddenin Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan "hukuk devleti" ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan "kuvvetler ayrılığı" ilkesini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu düzenleme, Anayasa'nın "Değiştirilemeyecek Hükümler" başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırıdır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun'un -pek çok hükmünde olduğu gibi, bu düzenlemesiyle de- Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de "Yargı Yetkisi" Başlığını taşıyan Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen "Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır." şeklinde ifadesini bulan "kuvvetler ayrılığı" ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen çok hassas yetki ve görevleri nazara alındığında, bu yetki ve görevlerin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na verilmesi, "mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesi de, Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın bir çok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen "egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı" kuralı ile 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; siyasi bir kişilik olan Bakan, Kurulun seçimle gelen üyelerinin disiplin suçu oluşturabilecek eylemleri nedeniyle yürütülecek soruşturma izni işlemlerini tek başına yapabilecektir. Bu yönde bir yetki

başta kuvvetler ayrılığı olmak üzere yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır ve kullanılması durumunda telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusudur. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

21-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 38. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

“MADDE 38- 6087 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin birinci, üçüncü, beşinci ve onuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Kurulun seçimle gelen üyelerinin görevleriyle ilgili suçları ile kişisel suçları hakkındaki soruşturma izni işlemleri Başkan, kovuşturma izni işlemleri Genel Kurul tarafından, kovuşturma açılması kararı ve kovuşturma mercilerinin belirlenmesi ise gösterilen yetkili merciler tarafından bu Kanun hükümleri uyarınca yapılır.”

“(3) Başkan suç ihbar veya şikâyetini doğrudan ya da inceleme yaptırdıktan sonra soruşturma açılmasına yer olmadığına ya da soruşturma açılmasına karar verir. Soruşturma açılmasına karar vermesi hâlinde, üyeler arasından, üç kişilik bir soruşturma kurulu seçer. Soruşturma kuruluna yaşça büyük olan başkanlık eder.”

“(5) Soruşturma kurulu, soruşturmayı tamamladıktan sonra kovuşturma açılmasına yer olup olmadığı hakkındaki kanaatini belirten bir rapor hazırlayarak, rapor ve eklerini Genel Kurula sunulmak üzere Başkana verir.”

“(10) Kurulun seçimle gelen üyelerinin, Kurul üyesi olmadan önceki suç teşkil eden eylemlerinden dolayı soruşturma yapılması ve kovuşturma izni verilmesi işlemleri, bulunduğu aşamadan itibaren bu madde hükümlerine göre yürütülür.”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Kurulun seçimle gelen üyelerinin, görevleri ile ilgili suçları ile kişisel suçları hakkındaki soruşturma izni işlemlerinin Başkan tarafından yapılacağı düzenlenmektedir. Başkan tarafından soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde üyeler arasından 3 kişilik bir soruşturma kurulunun da yine Başkan tarafından görevlendirilmesi esası getirilmektedir.

Hâkimler ve savcılar hakkında atama, yetki, terfi, disiplin gibi işlemler hakkında karar verecek olan Kurul üyeleri üzerinde Adalet Bakanının bu ölçüde bir yetkiye dahi olsa sahip olması başta kuvvetler ayrılığı olmak üzere yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, bu maddenin Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan “hukuk devleti” ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan “kuvvetler ayrılığı” ilkesini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu düzenleme, Anayasa'nın “Değiştirilemeyecek Hükümler” başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırıdır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek

Kurulu, 6524 sayılı Kanun'un -pek çok hükmünde olduğu gibi, bu düzenlemesiyle de- Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de "Yargı Yetkisi" Başlığını taşıyan Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen "Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır." şeklinde ifadesini bulan "kuvvetler ayrılığı" ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen çok hassas yetki ve görevleri nazara alındığında, bu yetki ve görevlerin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na verilmesi, "mahkemelerin bağımsızlığı" ilkesini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesi de, Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın birçok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin "Cumhuriyetin nitelikleri" arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen "egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı" kuralı ile 4. paragrafında belirtilen "Kuvvetler ayrılığı" ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; siyasi bir kişilik olan Bakan, Kurulun seçimle gelen üyelerinin görevleriyle ilgili suçları veya şahsi suçları nedeniyle yürütülecek soruşturma izni işlemlerini tek başına yapabilecektir. Bu yönde bir yetki başta kuvvetler ayrılığı olmak üzere yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır ve kullanılması durumunda telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusudur. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

22-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 39. maddesinin Geçici 4. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile bu fıkralarla bağlantılı maddede geçen diğer fıkraların Anayasaya aykırılığı:

Anılan madde ile;

"GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Kurulda görev yapan Genel Sekreter, genel sekreter yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcıları, Kurul müfettişleri, tetkik hâkimleri ve idari personelin Kuruldaki görevleri sona erer.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde;

a) Başkan tarafından Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcıları ve genel sekreter yardımcıları atanır.

b) Genel Kurul tarafından, bu Kanunla öngörülen usule göre Genel Sekreter adayları belirlenir.

(3) Genel Sekreter adayları belirlendikten sonraki üç gün içinde Başkan tarafından Genel Sekreter atanır.

(4) Kuruldaki görevleri sona eren Genel Sekreter, genel sekreter yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcıları, Kurul müfettişleri ve tetkik hâkimleri müktesepi dikkate alınarak uygun görülecek bir göreve atanırlar.

(5) Kuruldaki görevleri sona eren idari personel Adalet Bakanlığınca, Bakanlığın merkez veya taşra teşkilatında mükteseplerine uygun kadrolara atanırlar.

(6) Kurul tarafından çıkarılan;

a) Genelgelerin tümü bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükten kalkar.

b) Yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(7) Kurul idari personeli için yapılacak atamalarda 2014 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan sınırlamalar uygulanmaz.

(8) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içinde, adli ve idari yargı hâkim ve savcılar arasında yapılacak Kurul üyeliği seçimlerinde, adayların hâkimlik ve savcılık mesleğinde yirmi yıl çalışmış olmaları şartı aranır”

Hükmü getirilmektedir.

İPTAL GEREKÇESİ:

Maddeye eklenen Geçici 4. maddenin birinci fıkrası ile Kurul üyeleri hariç Kurulda görev yapan genel sekreter ve yardımcılar ile Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcılar, kurul müfettişleri, tetkik hâkimleri ve idari personelin kuruldaki görevlerinin sona ereceği düzenlenmektedir. Yeni yönetimi belirlemek ise tamamıyla Başkanın yetkisine verilmektedir.

Anayasanın 159. maddesinde yargının bağımsızlığının kurumsal güvencesi olarak oluşturulan ve mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkesine göre kurulup görev yapması öngörülen Kurul'un kendi organizasyon yapısında görev yapacak genel sekreter ve genel sekreter yardımcılarının, görev yapan diğer tetkik hâkimi ve müfettişlerin görevlerine son verilmesinde devre dışı bırakılması ve bu yetkinin siyasal bir kişilik olan Bakan verilmesi, başta kuvvetler ayrılığı ilkesi olmak üzere yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine açıkça aykırıdır. Zira Başkan sıfatıyla Bakan siyasal bir kişiliktir ve neredeyse tüm görevlendirmelerin Bakan tarafından yapıldığı bir durumda hukuk devletinin vazgeçilemez

unsurları olan kuvvetler ayrılığı, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerinin geçerli olabilmesi olanaklı değildir. Dolayısıyla hâkimlik teminatına sahip personelin görevden alınması, ardından da yeni görevlendirmelerin önemli bir bölümünün doğrudan ya da dolaylı olarak siyasal bir kişilik olan Bakanın iradesine tabi kılınması Anayasa gereği mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına göre kurulup görev yapması gereken Kurul'a yürütmenin çok açık bir müdahalesidir.

Anayasanın 159. maddesinin ilk fıkrasında Kurul'un mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulacağı ve görev yapacağı belirtilerek Kurul'un sadece görevleri itibarıyla değil aynı zamanda organizasyon yapısı yönünden de mahkemelerin bağımsızlığı ilkesine göre teşkilatlanacağı kural altına alınmıştır. İlgili fıkraya bakıldığında Kurul'un yargının bağımsızlığının korunmasında temel bir güvence olarak kabul edildiği ve bu kabulden hareketle yargı mensubu-memur ayrımı yapılmaksızın Kurul bünyesinde çalışan tüm personelin mahkemelerin bağımsızlığı ilkesi çerçevesinde istihdam edileceği öngörülmüştür. Mahkemelerin bağımsızlığı hâkimlerin bağımsızlığından daha geniş bir kavram olup, yargı organının üyeleri ile beraber tüm bir teşkilat yapısı olarak yürütmeye karşı bağımsızlığını ifade etmektedir. Anayasa koyucu mahkemelerin bağımsızlığı kavramının geniş anlamından hareketle 159. maddenin ilk fıkrasında yargı mensubu-memur ayrımı yapmaksızın Kurul'un, bünyesinde çalışan tüm personeli yönüyle mahkemelerin bağımsızlığı ilkesinden hareketle teşkilatlanacağını kurala bağlamıştır. Oysa teklif ile Anayasanın 159. maddesinin ilk fıkrasında ifade edilen ve Kurul'un teşkilat yapısı oluşturulurken göz önüne alınacak mahkemelerin bağımsızlığı ilkesi bertaraf edilerek Kurul bünyesinde istihdam edilecek memurların atanmasında tümüyle siyasal bir kişilik olan Adalet Bakanı yetkili kılınmıştır.

Anayasa Mahkemesi tarafından, bazı Bakanlıklar bünyesinde çalışan personelin görevlerine tümüyle son veren KHK'ların (örneğin E. 2011/123, K. 2013/26) Anayasaya uygun bulunması, Kanun'un anılan düzenlemesi için emsal olamaz. Zira Anayasa Mahkemesince Anayasaya uygun bulunan KHK'lara konu kurumlar klasik kamu kurumları ve görevlerine son verilenler de yürütme karşısında bağımsızlık ve hâkimlik teminatına sahip olmayan personeldir. Dolayısıyla bu kurumlar ve personel hakkında Meclisin geniş bir takdir yetkisi söz konusudur. Oysa teklife konu kurum Anayasa gereği mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulup görev yapması gereken bir Kurul, görevlerine son verilmek istenenler de yürütme karşısında hâkimlik teminatına sahip yargı mensuplarıdır. Bu nedenle Meclisin Kurul ve Kurulda çalışan hâkimlik teminatına sahip personel hakkındaki yetkisi son derece sınırlıdır. Kanun ile öngörülen yetki tasfiye görünümündeki bir yetkiye işaret etmektedir. Ancak, Anayasa gereği mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulup görev yapan Kurul ve yürütme karşısında hâkimlik teminatına sahip kurul personeli hakkında bu tür bir yetkinin kullanılması anayasanın açıkça ihlalidir.

Keza, Kanun'un 39. maddesi ile düzenlenen Geçici 4. madde, Kurulda görev yapan genel sekreter ve yardımcılar ile Teftiş Kurulu Başkanı, Teftiş Kurulu başkan yardımcılar, kurul müfettişleri, tetkik hâkimleri ve idari personelin yasama faaliyeti ile görevine son verilmek suretiyle bu kişilerin yasama tasarrufuna dava açma hakkı bulunmadığından hak arama özgürlüğü ortadan kaldırılmak suretiyle yargı denetimi engellenmektedir. Bu açıdan Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine açıkça aykırıdır (Yukarıda ilgili bölümde yaptığımız açıklamalarda zikrettiğimiz Anayasa Mahkemesinin 6.4.2006 ve E.2003/112, K.2006/49 sayılı Kararındaki iptal gerekçesini burada da aynen tekrarlıyoruz). Bu atamaların Anayasa'nın 159. maddesine dayanılarak HSYK Genel Kurul tarafından yapılmış olmasına karşın, görevden almaların yasa metni ile yapılması idare hukukuna hâkim olan "Yetki ve Usulde Paralellik İlkesi"ne açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Dava konusu yaptığımız Kanun'un yürürlüğe

girmesi halinde HSYK'nın tüm çalışanların görevi sona ermekte ve Üyelerin dairelerdeki görevleri iptal olmaktadır.

Böylece, bu düzenleme Adalet Bakanı'na bir-kaç gün içinde ve süratle 6524 sayılı Kanuna göre atama, tayin, seçme gibi yetkilerini kullanarak Kurul'u yeniden dizayn etme yolu açılmaktadır.

Ayrıca, bu maddenin Anayasa'nın 2. maddesinde hükme bağlanan “hukuk devleti” ilkesine aykırılığı yanında, Cumhuriyet'in temel niteliklerinden olan “kuvvetler ayrılığı” ilkesini ortadan kaldırmayı amaçlayan bu düzenleme, Anayasa'nın “Değiştirilemeyecek Hükümler” başlığını taşıyan 4. maddesi hükmüne de aykırıdır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, 6524 sayılı Kanun'un -pek çok hükmünde olduğu gibi, bu düzenlemesiyle de- Adalet Bakanı'nın sevk ve idaresine bırakıldığından, Yürütmenin bir üyesi olan Adalet Bakanı'na yargılama yetkisini kullanacak olan bağımsız mahkemeler üzerinde doğrudan ya da dolaylı olarak bir tasarruf yetkisi verilmekte ve bu nedenle de “Yargı Yetkisi” Başlığını taşıyan Anayasa'nın 9. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak Anayasa'nın 6. maddesinde düzenlenen “Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.” şeklinde ifadesini bulan “kuvvetler ayrılığı” ilkesine de aykırılık teşkil etmektedir. Kurul'un, sınırları Anayasa'nın 159. maddesi ile çizilen çok hassas yetki ve görevleri nazara alındığında, bu yetki ve görevlerin doğrudan veya dolaylı olarak Adalet Bakanı'na verilmesi, “mahkemelerin bağımsızlığı” ilkesini ihlâl etmektedir. Bu nedenle 6524 sayılı Kanun'un bu maddesi de, Anayasa'nın 9. maddesinin yansımaları olan Anayasa'nın 138. maddesine, 139. maddesine, 140. maddesine ve Kurulun anılan ilkelere göre kurulmasını öngören 159. maddesine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, 6524 sayılı Kanun'un bu düzenlemesi, Anayasa'nın birçok hükmüne aykırılık teşkil etmesi nedeniyle Anayasa hükümlerinin yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ve kanunların Anayasaya aykırı olamayacağını hükme bağlayan Anayasa'nın 11. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Tüm yukarıda açıklanan sebeplere binaen, budüzenlemenin, Anayasa'nın 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine açıkça aykırılık teşkil ettiği ve yine Anayasa'nın 2. maddesinin “Cumhuriyetin nitelikleri” arasında gönderme yaptığı Anayasa'nın Başlangıç bölümünün 3. paragrafında belirtilen “egemenliğin kayıtsızşartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkmayacağı” kuralı ile 4. paragrafında belirtilen “Kuvvetler ayrılığı” ilkesine aykırı düştüğünü ortaya koymaktadır.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; yargının bağımsızlığının kurumsal güvencesi olarak oluşturulan ve mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkesine göre kurulup görev yapması öngörülen Kurul, üyeler hariç, tümüyle tasfiye edilerek, siyasi bir kişilik olan Bakanın inisiyatifıyla yeniden dizayn edilecektir. Bu durum ise beraberinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğmasını getirecektir. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

23-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 39. maddesi ile getirilen Geçici 4. maddenin sekizinci fıkrası ile Geçici 5. maddesinin Anayasaya aykırılığı:

Anılan Geçici 4. maddenin sekizinci fıkrası ile;

“(8) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içinde, adli ve idari yargı hâkim ve savcıları arasından yapılacak Kurul üyeliği seçimlerinde, adayların hâkimlik ve savcılık mesleğinde yirmi yıl çalışmış olmaları şartı aranır.”

Hükmü getirilmektedir.

Ayrıca Geçici 5. maddesinde de,

“GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu Kanunla Kurul üyelik seçimlerine ilişkin yapılan değişiklik, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yapılacak seçimlerde uygulanır.”

Hükmü bulunmaktadır.

İPTAL GEREKÇESİ:

Birinci sınıf adli ve İdari yargı hâkim ve savcıları arasından seçilecek Kurul üyeliği için her hâkim ve savcının; kendi aralarından seçilecek asıl ve yedek üyelerin toplam sayısı kadar aday için oy kullanabilmesi usulü korunmakla birlikte Kanunun 39. maddesi ile getirilen Geçici 4. maddenin sekizinci fıkrası ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl içinde Kurul üyeliği seçimlerinde adayların meslekte 20 yıl çalışmış olma şartı zorunlu kılınmaktadır. Yine Maddede düzenlenen Geçici 5. madde ile Kurul üyelik seçimlerine ilişkin yapılan değişikliğin, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yapılacak seçimlerde uygulanacağı belirtilmektedir.

Anayasada “birinci sınıf” ve “birinci sınıfa ayrılmış” hâkim ve savcılardan söz edilmektedir. Bu düzenlemeler, 2802 sayılı Kanunda tarif edilmiştir. Anayasada Kurul üyesi olabilmek için “birinci sınıf olup, birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş olmak” koşulu aranmaktadır. Bunun aksine hâkim ve savcıların aday olabilme ve seçilme hakkının ellerinden alınarak bu sürenin 20 yıla çıkarılması, Anayasada yer almayan bir kural getirilmesi, aynı zamanda öğretim görevlisi ve avukatların kurul üyesi seçilebilmesi için görevlerinde ve mesleklerinde 15 yılını doldurmuş olmaları şartı yeterli iken aynı Kurulda çalışacak üyeler arasında eşitsizlik meydana getirilmesi sebebiyle Kanunun 39. maddesi ile öngörülen Geçici 4. maddenin 8. fıkrası, Anayasanın 2., 6., 10. ve 159. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca Anayasanın 67. maddesinin son fıkrası uyarınca seçim kanunlarında yapılan değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde uygulanmayacağı kuralı uyarınca bu Kanunun 39. maddesi ile getirilen Geçici 5. maddenin de Anayasanın bu hükmüne açıkça aykırı olduğu görülmektedir.

YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA GEREKÇESİ:

Getirilen düzenlemenin iptal edilinceye kadar uygulanması durumunda; bu kural kamu otoritelerince uygulanarak hukuki sonuçlar doğuracak, kişilerin seçilme hakkı elinden alınacak

ve dolayısıyla da telafisi güç veya imkânsız zararların doğması söz konusu olacaktır. Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen düzenlemenin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması gerekir.

VII- YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMLERİNİN GEREKÇESİ

Yukarıda iptalleri istenen her bir madde hükmünün Anayasa'ya aykırılık iddialarının açıklanması sırasında da açıklandığı veçhile,

Yüksek mâlûmları olduğu üzere, Kamu Hukukunda yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesi için iki şartın birlikte bulunması gerekmektedir.

Bu iki şarttan biri, düzenlemenin açıkça hukuka aykırı olması, diğeri ise dava konusu düzenlemenin uygulanması halinde ortaya telâfisi imkânsız veya telâfisi güç bir zararın doğacak bulunmasıdır.

15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı Kanun'un iptallerini talep ettiğimiz dava konusu 1., 2., 3., 7., 8. maddesinin 4. fıkrası, 9., 20., 22. maddesi ile 39. maddesinin Geçici 4. maddesinin (a) bendi, 23., 24., 25., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34., 35., 37., 38., 39. maddesi ile getirilen Geçici 4. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları ile bu fıkralarla bağlantılı olarak aynı maddede geçen diğer fıkraları; yine 39. maddenin Geçici 4. maddesinin Sekizinci fıkrası, öngördüğü yasal düzenlemeler nedeniyle, yürürlüklerinin durdurulması için gerekli olan her iki şartı da taşımaktadır.

Zirâ, davaya konu anılan Kanun hükümleri ile (yukarıda da açıklandığı veçhile), yargı erki, kuvvetler ayrılığı ilkesine tamamen aykırı bir biçimde, ayrı bir erkten çok, “yürütmenin güdümü, emir ve gözetimi altında görev yapan bir uydusu” haline getirilmek istenmekte, “mahkemelerin bağımsızlığı” ile “hâkimlik teminatı” ilkeleri tamamen çiğnenmekte, özellikle Hâkimler ve savcılar Yüksek Kurulu yeniden formatlanmak suretiyle bağımsız yargı prensibi -deyim yerinde ise- rafa kaldırılmakta, âdetâ yürütmenin emrinde, Adalet Bakanının iradesi dışında karar verme yetkisi kullanamayan sıradan bir kamu kurumuna dönüştürülürken, bir yandan da seçimle gelen Kurul üyeleri Adalet Bakanının emri altında ve Bakanın izni olmaksızın karar alamayacak konuma getirilmekte ve Kanun metninde öngörülen değişikliklerin büyük bölümünde, esâsen “dönüştürme / siyasallaştırma” amacının güdüldüğü çok açık ve net bir biçimde görülmektedir.

6524 sayılı Kanun ile, Adalet Bakanı'nın tek başına, doğrudan yetkili olduğu, iradesini ortaya koyarak tasarruf yapabileceği bir yapı öngörülmekte ve Adalet Bakanı'nın yeniden teşekkül edecek olan Türkiye Adalet Akademisi'nde ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda en etkili güç haline getirilmesine yol açılmaktadır.

Diğer yandan, 6524 sayılı Kanunun getirmekte olduğu düzenlemeler, kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin kullanımıyla gerçekleştirilmiş bir işlem niteliği taşımakta ve dolayısı ile Anayasa'nın 6.maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisini kullanamaz.” kuralını açıkça ihlâl etmekte ve TBMM'de izlenen sürecin kanun değiştirme iradesini aşp, anayasa hükmünü değiştirerek “yetki” temelinde vahim bir sakatlık doğmasına sebebiyet vermektedir.

Ayrıca, anılan Kanunla yapılan düzenlemelerin aynı zamanda yetki gasbı veya yetki tecavüzü niteliğini taşıdığı da kuşkusuzdur. Dava konusu somut olayda, gerçekleştirilen yetki

gaspına cevaz verildiği takdirde, bundan böyle TBMM'nin yetkisi olmadığı bir anayasal alanda yetki kullanabilmesinin ve kanunları değiştirebilmekle yetkili olanlara, kanun değiştirme yöntemini kullanarak tâlî kurucu iktidara verilen Anayasayı değiştirme yetkisinin elinden alınmasının önü açılacaktır.

Yukarıda belirtilen ve dava konusu yapılan hükümler, Anayasa'ya açıkça aykırıdır. Bu hükümlerin tatbîki halinde, bir yandan “kuvvetler ayrılığı” ilkesi ortadan kaldırılmış, öte yandan “mahkemelerin bağımsızlığı” ile “hâkimlik ve savcılık teminatı” konularında Anayasa'nın öngördüğü bütün kurallar ihlâl edilmiş olacağı ve bu ilkeler yönünden telâfisi imkânsız zararların doğacağı çok açık ve kesindir.

Dava konusu hükümler hakkında yürürlüğün durdurulması kararı verildiği takdirde, hukuk sistemimizde herhangi bir boşluk meydana gelmeyecek, sadece, Anayasa'ya aykırı olan uygulama durdurulmuş olacaktır.

Ancak, dava konusu hükümler yönünden “yürürlüğü durdurma” Kararı verilmeyip de iptal kararı verilmesi halinde, bu iptal kararı büyük olasılıkla etkisiz kalacaktır.

Öte yandan, Anayasal düzenin, hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken “hukukun üstünlüğü” ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende ise, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptalleri istenen hükümlerin, iş bu dava sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin de durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne dava açılmıştır.

VIII- SONUÇ VE İSTEM

1-) 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un ÖNCELİKLE TÜMÜNÜN YOK HÜKMÜNDE OLDUĞUNUN SAPTANMASINA,

2-) Bu talebimizin kabûle şâyan görülmemesi halinde 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un TÜMÜNÜN ŞEKİL BAKIMINDAN ANAYASA'YA AYKIRILIĞI NEDENİYLE İPTALİNE,

3-) Bu talebimizin de kabûle şâyan görülmemesi halinde, 15.2.2014 tarihli ve 6524 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un;

1. 1. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

2. 2. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

3. 3. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. paragrafı ile 2., 138., 140. ve 159. maddelerine,

4. 7. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. paragrafı ile 2., 138. ve 140. maddelerine,

5. 8. maddesinin 4. fıkrasının Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. paragrafı ile 2., 138., 140. ve 159. maddelerine,

6. 9. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. paragrafı ile 2., 138. ve 140. maddelerine,

7. 20. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. paragrafı ile 2. ve 36. maddelerine,

8. 22. maddesi ile 39. maddesinin Geçici 4. maddesinin (a) bendinin Anayasa'nın 2., 138., 140., 144. ve 159. maddelerine,

9. 23. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

10. 24. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

11. 25. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. paragrafı ile 2., 138. ve 159. maddelerine,

12. 28. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140., 153. ve 159. maddelerine,

13. 29. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

14. 30. maddesinin Anayasa'nın 138. ve 159. maddelerine,

15. 31. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

16. 32. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

17. 33. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

18. 34. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. paragrafı ile 2. ve 159. maddelerine,

19. 35. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

20. 37. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

21. 38. maddesinin Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4.paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

22. 39. maddesi ile getirilen Geçici 4.maddesinin Birinci ve İkinci fıkraları ile bu fıkralarla bağlantılı olarak aynı maddede geçen diğer fıkraların Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 3. ve 4. paragrafı ile 2., 4., 6., 9., 11., 138., 139., 140. ve 159. maddelerine,

23. 39. maddesi ile getirilen Geçici 4. maddesinin Sekizinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 6., 10. ve 159. maddelerine; Geçici 5. maddesinin ise Anayasa'nın 67. maddesine,

Aykırı olduklarından ESAS BAKIMINDAN AYRI AYRI İPTALLERİNE; uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, işbu dava sonuçlanıncaya kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA,

Karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz.”

Mahkemeye sunulan 3.3.2014 günlü ek dilekçenin gerekçe bölümü ise şöyledir:

“Dava dilekçesinde, 6524 sayılı Kanun'un;

1-) 6524 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle 4954 sayılı Kanun'a eklenen geçici 12. maddesinin (d), (e) ve (g) bentlerinin Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçesi:

Anılan bentler ile;

“d) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla yürürlükte bulunan Başkanlık, Yönetim Kurulu ve Genel Kurul karar ve yönetmeliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

e) Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler, Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

...

g) Akademi idari personeli için yapılacak atamalarda, 2014 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan sınırlamalar uygulanmaz.”

Hükmü getirilmektedir.

Dava konusu yapılan bu bentler, şüphesiz,düzenleyici nitelikte hükümlerdir. Buna karşın, bu düzenlemelerin tek başlarına Anayasa'ya aykırılıkları konu edilmemekle birlikte, 6524 sayılı Kanunun 20. maddesi ile getirilen geçici 12. maddenin (a) bendi çerçevesinde Akademide bulunan tüm çalışanların görevlerinin sona ermesine ilişkin maddeye yönelik ileri sürülen gerekçeler çerçevesinde bu bentlerin de değerlendirilmesi gerekir.

Esâsen, her ne kadar iptal dilekçemizde sözü edilen bu bentlere yer verilmiş ise de, özü itibarıyla Anayasa'ya aykırılık iddiası geçici 12. maddenin görevin sona ermesine ilişkin düzenlemesine yöneliktir. Bununla birlikte, maddede gerekçesi bulunmadığı ifade edilen geçici 12. maddesinin (d), (e) ve (g) bentlerine yönelik değerlendirmelerin ana madde çerçevesinde

ileri sürülen gerekçeler esas alınarak bütünsel bir biçimde ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

Geçici 12. maddenin (d), (e) ve (g) bentleri dışında kalan hükümleri gereğince 6524 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle Türkiye Adalet Akademisinin mevcut başkan, başkan yardımcıları, genel kurul, yönetim kurulu, denetim kurulu üyeleri ile görevlendirilen hâkim ve savcılar ve diğer personelin görevleri sona erdirilmektedir. Anılan görevlilerin görevlerinin sona ermesi sonrasında Akademinin tamamıyla boşalan organlarının yeniden oluşturulması usûlü ve süreci ile diğer hususlar da bu geçici maddeyle düzenlenmektedir. Daha önceki dilekçemizde belirtilen gerekçelerle ve Anayasa'nın yine dilekçede belirttiğimiz maddelerine aykırılığı nedeniyle, Kanunun (d), (e) ve (g) bentleri ile birlikte (a), (b), (c) ve (f) bentlerindeki düzenlemelerin iptalini istemiştik.

Anılan geçici 12. maddenin iptali talebinde ileri sürdüğümüz gerekçelerle iptal edilmesi durumunda, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43/4. maddesi gereği olarak söz konusu (d), (e) ve (g) bentlerinin uygulama kâbiliyeti kalmayacağı olgusundan hareketle, Yüce Mahkeme'nizin bu düzenlemeleri de iptal edeceği düşünüldüğünden, dava dilekçesinde ayrıca bir gerekçelendirme cihetine gidilmemiştir. Bu maddenin tümüne müteallik gerekçelerimizin, Yüce Mahkeme'nizce, geçici 12. maddenin (d), (e) ve (f) bentleri yönünden de esas alınmasını anrz ve talep etmekteyiz.

2-) 6524 sayılı Kanun'un 24. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 7. maddesinde değiştirilen (i) bendinin Anayasaya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Anılan bent ile;

“i) Adli ve idari yargı hakim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma ile hakim ve savcılar hakkında denetim, araştırma, inceleme ve soruşturma yapılması konularına münhasır olmak üzere yönetmelik çıkarmak ve genelge düzenlemek.”

Hükmü getirilmektedir.

Bu Kanun'un 24. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 7. maddesinde Genel Kurul'a verilen yetkiler daraltılmış ve yine bu yetkiler yürütmenin bir organı olan Adalet Bakanı'na verilmiştir. Böylece Anayasa'nın 159. maddesine göre işlemesi gereken Genel Kurul'un yetki alanı, yürütme organı lehine daraltılmıştır. Daha önceki düzenlemede görev alanına ilişkin konularda Genel Kurul'a Yönetmelik çıkarma ve genelge düzenleme yetkisi tanınmış iken, Anayasa'ya aykırılığı iddia edilen düzenlemeler nedeniyle Genel Kurul'un yetki alanı sınırlandırıldığı için, bu daraltılmış alana münhasır yönetmelik çıkarma ve genelge düzenleme yetkisi de bu nedenle Anayasa'nın 159. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Bu cümleden olarak, anılan (i) bendine ilişkin Anayasa'ya aykırılık gerekçelerimiz, 6524 sayılı Kanun'un 22. maddesi ile değiştirilen 6087 sayılı Kanun'un 4. Maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendi ve 39. maddesi ile eklenen geçici 4. maddesinin 6. fıkrasının (a) bendinin iptal gerekçeleri ve yürürlüğü durdurma gerekçeleri ile de birebir uyushmaktadır.

Sözü edilen bent ile Kurul'un genelge düzenleme çerçevesi daraltılmak istenmektedir. Yukarıdaki fıkralar ile birlikte bu benden değerlendirilmesi gerekir. Aşağıda belirtilen gerekçeler aynı zamanda bu bende yönelik Anayasa'ya aykırılık itirazlarımız için de geçerlidir.

22. madde ile Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun genelge düzenleme yetkisinin çerçevesi Anayasanın 144. ve 159. maddelerine aykırı biçimde daraltılarak Anayasa'da açık bir biçimde Kurul'un görevleri arasında sayılan mesleğe kabûl, atama, nakletme, yetki, yükselme, disiplin, denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma konularına münhasır bırakılmaktadır.

39. madde ile getirilen Geçici 4. maddenin 6. fıkrasının (a) bendinde ise, Kurul tarafından çıkarılan genelgelerin tümünün bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte yürürlükten kalkacağı belirtilmektedir.

Adalet Bakanlığı'nın hâkim ve savcılar üzerindeki yetkileri Anayasa'nın 140. ve 144. maddelerinde sınırlı bir şekilde düzenlenmiştir. Savcıların idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığı'na bağlılık esas iken, Anayasa'nın 140. maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen hâkimlerin idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığı'na bağlılığının da aynı maddenin ikinci fıkrasıyla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Fıkra, hâkimlerin, adlî ve idarî görev ayrımı yapılmaksızın, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına göre görev yapacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla idarî görevler yönünden de olsa hâkimlerin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatına göre görev yapması anayasal bir zorunluluktur. Bu noktada Kurul'un Anayasanın 159. maddesinde yargının bağımsızlığının kurumsal güvencesi olarak oluşturulduğu göz önüne alındığında, yargısal bağımsızlığı koruma adına hâkimlerle ilgili idarî görevlere ilişkin genelge çıkarabilmesi gerekir.

Ayrıca, Anayasanın 140. maddesinin altıncı fıkrasında savcıların idarî yönden Bakanlığa bağlı oldukları ifade edildikten sonra 144. maddesinde savcılarının sadece idarî görevleri yönünden Bakanlık denetimine tâbî olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, her iki madde de Bakanlık, savcılarının sadece idarî görevleri ile ilgili olarak yetkili kılınmıştır. Bu sebeple delilleri değerlendirme ve suçu niteleme yetkisi hariç olmak üzere savcılarının adlî görevlerine ilişkin konularda Bakanlığın genelge çıkarması Anayasa'ya açıkça aykırıdır. Kuvvetler ayrılığı ve mahkemelerin bağımsızlığı ilkeleri uyarınca bu konuda genelge çıkarma yetkisinin Kurul'a ait olduğu açıktır.

Son olarak AB istişari ziyaret raporlarında Adalet Bakanlığı'nın genelge düzenleme yetkisinin savcılarının idari görevleriyle sınırlı tutulması yönündeki eleştiriler dikkate alınarak düzenleme yapılması AB müktesebatı sürecinin bir gereğidir.

Söz konusu düzenlemenin hayata geçmesi ile birlikte savcılarının adlî görevleri ve hâkimlerin idarî görevleri ile ilgili çıkarılması gereken genelgelerin Adalet Bakanlığının görev alanına bırakılması sonucu doğacak, böylece Bakanın genelgelerle savcılarını soruşturmalarla ilgili adlî konularda yönlendirmesi ve talimat vermesinin yolu açılmış olacaktır.

Böylesi bir durum, soruşturma bağımsızlığı kapsamında AB belgelerine de aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, Anayasa'ya aykırı olarak Bakanlık tarafından çıkartılacak genelgelerin Kurul müfettişleri tarafından hâkim ve savcılarının bu genelgelere uygun davranıp davranmadıkları

denetlenmesi gibi bir durumla karşı karşıya kalınacaktır. Bu nedenle düzenleme Anayasa'nın 2., 138., 140., 144. ve 159. maddelerine açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, Kurulun yönetmelik çıkartmak ve genelge düzenlemek yetkisi önceki hükümde Genel kurula verilmişken yeni düzenleme ile Genel Kurulun bu yetkisi kısıtlanmıştır. Böylece, diğer bazı konularda yönetmelik çıkarmak ve genelge düzenlemek HSYK Genel Kurul'u yerine yürütme organına bırakılmıştır. Oysa, Anayasa'nın 138.maddesi, "Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz" şeklindeki hükmüne bu hâliyle açıkça aykırılık içermektedir.

3-) 6524 sayılı Kanun'un 25. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerinin Anayasaya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri:

Anılan cümleler ile;

"(3) ... Genel Kurulun ilk toplantısında toplantı veya karar yeter sayısının sağlanamaması halinde üç gün içinde yapılacak ikinci toplantıda, katılanların en çok oyunu alan kişi daire başkanı seçilmiş sayılır. Adalet Bakanlığı Müsteşarı daire başkanı seçilemez."

Hükmü getirilmektedir.

Esâsen, Anayasa'ya aykırılık iddiamız 6524 sayılı Kanunun 25. maddesi ile değiştirilen 6087 sayılı Kanunun 8. maddesinin 2. fıkrası ile 3. fıkrası (son cümlesi hariç) hükümlerine ilişkindir ve 25. maddeye yönelik gerekçelerimizde de bu durum ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

Düzenlemenin dava dilekçemiz ile iptali istenen (2) numaralı fıkrası ile Kanunda belirtilen esaslara göre üyelerin hangi dairede asıl ve tamamlayıcı üye olarak görev yapacağını belirleme yetkisi Genel Kuruldan alınarak Kurul Başkanına, bir başka deyişle Adalet Bakanına verilmektedir.

Bu düzenlemenin doğal sonucu olarak, yürütme organının kendi görüşü doğrultusunda istediği üyeleri Kanundaki sınırlama olsa dahî, istediği dairelere ya da atama ve yetki konularında görevli Birinci Daireye görevlendirebilmesinin yolu açılmakta, aynı zamanda dairelerin salt çoğunluğu sağlayacak şekilde Adalet Bakanı tarafından oluşumuna imkân sağlanmakta olup, bu düzenlemenin ayrıca 3. Fıkrasının ilk cümlesi ile getirilen daire başkanı seçiminin üye tam sayısının salt çoğunluğu ile her dairenin kendi üyeleri içinden belirleyeceği iki aday arasından Genel Kurul tarafından seçilmesi şeklindeki yetkinin de işlevsiz bırakılması sonucunu doğurabileceğini ve Anayasa'nın Başlangıç Bölümünün 4. Paragrafı ile 2., 138. Ve 159. maddelerine aykırı olduğunu belirtmiştik.

Kanaatimizce, 6524 sayılı Kanun'un 25. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin Yüce Mahkemenizce iptali halinde ikinci cümlesinin de 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43/4. maddesi uyarınca uygulama kâbiliyeti kalmayacağı olgusundan hareketle, Yüce Mahkeme'nizin bu düzenlemeyi de iptal edeceği düşünüldüğünden, dava dilekçesinde ayrıca bir gerekçelendirme cihetine gidilmemiştir. Bu maddenin tümüne müteallik gerekçelerimizin, Yüce Mahkeme'nizce, 6524 sayılı Kanun'un 25. maddesiyle 6087 sayılı

Kanun'un 8. maddesinin (3) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi yönünden de esas alınmasını arz ve talep etmekteyiz.

Her ne kadar, dava dilekçemizde iptalini talep ettiğimiz hükümler arasında 6087 sayılı Kanun'un 8. maddesinin (3) numaralı fıkrasının üçüncü cümlesi de belirtilmiş ise de, bu cümlelerin iptaline yönelik herhangi bir talebimiz bulunmamaktadır. Dolayısı ile, üçüncü cümleyle ilgili olarak herhangi bir gerekçeye yer verilmemiştir.

4-) 6524 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi ile (c) bendinden çıkarılan "İlgisine göre daire başkanı ve" ibaresinin Anayasaya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri:

a-) 6524 sayılı Kanun'un 28. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi bakımından iptal gerekçesi:

Anılan cümle ile;

"Genel Sekreter adaylarının belirleneceği toplantıya Başkan katılamaz ve yapılacak seçimde her bir Kurul üyesi ancak bir adaya oy verebilir. Seçime ilişkin ilk toplantıda toplantı veya karar yeter sayısının sağlanamaması halinde üç gün içinde ikinci toplantı yapılır. Bu toplantıya katılanların en çok oyunu alan üç aday teklif edilmiş sayılır."

Hükmü getirilmektedir.

Esasen, Genel Sekreterin seçiminde tek adam, tek oy kuralı eleştirilmiş ve buna ilişkin Anayasa'ya aykırılık iddialarımıza önceki dilekçemizde yer verilmiş idi. Buna göre, düzenleme ile Genel Sekreter adaylarının belirlenmesi için yapılan seçime ilişkin usûlde değişiklik yapılmakta ve her üyenin ancak bir adaya oy vermesi esası getirilmektedir. Bu düzenleme, daha önceden Anayasa Mahkemesi'nin 7.7.2010 tarihli, 2010/49 Esas ve 2010/87 Karar sayılı Kararı ile demokratik hukuk devletine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilen Anayasa'nın 159/5. maddesine ilişkin iptal hükmü ile benzer içeriktedir. Bir başka deyişle, Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği bir Anayasa hükmü, yasal bir düzenleme ile hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu uygulama, açıkça Anayasa'nın 153. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan toplantı ve karar yeter sayısının sağlanamaması halinde ikinci kez toplantı yapılacak olması ve bu toplantıya katılanların en çok oyunu alan 3 adayın teklif edilmiş sayılacağı kuralı Genel Kurul'un salt çoğunluğunun altında bir sayı ile toplanıp karar alabilmesinin yolunu açmakta; böylece, zaten üyelerin seçiminde ve dairelere paylaşımında etkili olan Başkan'ın iradesinin bu seçime de yansımaları sonucunu doğurabilmektedir. Bu nedenle, söz konusu düzenleme, daha önceki düzenlemeler için ileri sürdüğümüz gerekçeler çerçevesinde Anayasa'nın yargı bağımsızlığını düzenleyen ve hakimlik teminatı ilkelerini güvence altına alan 140/2. maddesi ile 159. maddesine aykırı niteliktedir.

b-) 6524 sayılı Kanun'un 28.maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 11. maddesinin (5) numaralı fıkrasının (c) bendinden çıkarılan "İlgisine göre daire başkanı ve" ibaresi bakımından iptal gerekçesi:

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Anayasa'nın 159. maddesinde düzenlenirken Genel Sekreterlik kurumunun Kurul'a bağlı olarak düzenlenmesi öngörülmüş ve Genel Sekreter

ile Yardımcılarının da gerek seçilmelerinde ve gerekse görev alanlarının belirlenmesinde Kurul'u ve Daireleri yetkili kılma temeline dayandırmıştır.

Bu bağlamda Genel Sekreter Yardımcıları, Genel Sekreter tarafından ve HSYK bünyesinde önemli bir işlev üstlenen daire başkanları tarafından verilen görevleri yerine getirmekle de yükümlü idi. Oysa, yeni getirilen düzenleme Anayasa'nın 159. maddesinin lâfzına ve ruhuna aykırı olarak bu yetki ve görev alanını daralttığı ve yürütmeye bağlı bir hâle getirdiği için genel sekreter yardımcılarında daire başkanlarının görev verebilme yetkisi, bu düzenleme ile ortadan kaldırılmıştır.

Bu yeni tanımlanan hukuksal statü, genel sekreter yardımcılarında HSYK'nın kuruluş amacına ve maddenin lâfzına ve ruhuna aykırı olarak daire başkanının üzerinde yeni bir hiyerarşik konum vermektedir. Başka bir deyişle, Genel Sekreter Yardımcıları, Daire Başkanın görev verdiği idarî yetkililer olarak değil, bir anlamda Kurul içinde Bakanın "hiyerarşik asılları" olarak düzenlenmiştir. Bu itibarla, bu düzenleme Anayasa'nın 159. maddesi hükmüne aykırılık teşkil etmektedir.

Kezâ, "ilgisine göre daire başkanı ve" ibaresinin kaldırılması ise, genel sekreter yardımcılarında daire başkanlarının doğrudan görev veremeyeceği sonucunu doğurmaktadır. Oysa ki, daire başkanlarının dairelerinin işleyiş ve sekretaryasına yönelik hizmetlerinin, ilgili genel sekreter yardımcılar ile bire bir ilişki içerisinde yürütülmesi gerekir. Bakan, genel sekreter yardımcılarını kendisi doğrudan seçmekte ve böylesine bir ibarenin kaldırılması ile de daire başkanlarının genel sekreter yardımcılarında herhangi bir görev vermesinin yasal yolunu kapatmaktadır. Bu çerçevede, bu hüküm, Anayasa'nın 159. maddesinde düzenlenen Kurula bağlı genel sekreterlik kurulur hükmüne açıkça aykırıdır.

5-) 6524 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 12. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin Anayasaya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Anılan cümle ile;

"(2) ... İlk toplantıda toplantı veya karar yeter sayısının sağlanamaması halinde üç gün içinde yapılacak ikinci toplantıda, katılanların en yüksek oyunu alan kişinin ataması yapılır."

Hükmü getirilmektedir.

Yukarıda benzer maddelere yönelik yapılan eleştiri ve iptal gerekçeleri bu madde için de geçerlidir. İkinci toplantıda katılanların en yüksek oyunu alan kişinin atamasının yapılacağından bahsedilmesi, toplantı ve karar yeter sayısının aranmaması genel kuralı ile çelişki arz etmektedir. Zaten yürütmenin belirleyici olduğu üye seçiminde bir de bu çoğunluğun aranmaması, salt çoğunluk ile toplanması şeklindeki ana kuraldan ayrıksı bir durumdur. Her ne kadar, Kanun'da bu seçimlere ilişkin bazı istisnalara cevaz verilmiş ise de, asıl amaç bu tür seçimlerde yürütmenin aday seçimini kolaylaştırmaktır. Bu itibarla, söz konusu düzenleme, Anayasa'nın 140. ve 159. maddelerinde düzenlenen hâkim teminatı ve mahkemelerin bağımsızlığı ilkelerine aykırılık taşımaktadır.

Ancak, 29. maddenin (2) numaralı fıkrasının ilk cümlesinin iptali talebinde ileri sürdüğümüz gerekçelerle Yüce Mahkeme'nizce iptal edilmesi durumunda, ikinci cümlesinin de 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43/4.

maddesi uyarınca uygulama kâbiliyeti kalmayacağı olgusundan hareketle, Yüce Mahkeme'nizin bu düzenlemeyi de iptal edeceği düşünüldüğünden, dava dilekçesinde ayrıca bir gerekçelendirme cihetine gidilmemiştir. Bu maddenin tümüne müteallik gerekçelerimizin, Yüce Mahkeme'nizce, 6524 sayılı Kanun'un 29. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 12. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi yönünden de esas alınmasını arz ve talep etmekteyiz.

6-) 6524 sayılı Kanun'un 30. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 13. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Anılan madde ile;

“(3) Maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

Hükmü getirilmektedir.

Her ne kadar, dava dilekçemizde iptalini talep ettiğimiz hükümler arasında 6087 sayılı Kanun'un 13. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın Anayasa'ya aykırılığı belirtilmiş ise de, esâsen, (3) numaralı fıkra, maddenin diğer hükümleri gözönüne alınmaksızın tek başına Anayasa'ya aykırılık oluşturmayacağı için, dava dilekçemizde ayrıca bir gerekçelendirme yönüne gidilmemiştir.

Ancak, 30. maddenin geri kalan hükümlerine yönelik iptal talebinde ileri sürdüğümüz gerekçeler bu düzenleme için de geçerlidir.

Çünkü, budüzenleme çerçevesinde çıkarılacak Yönetmelik, iptalini istediğimiz maddedeki hususları düzenlemeye yönelik olarak çıkartılacaktır. Ancak, 30. maddenin (2) numaralı fıkrasının iptali talebinde ileri sürdüğümüz gerekçelerle Yüce Mahkeme'nizce iptal edilmesi durumunda, üçüncü fıkrasının da 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43/4. maddesi uyarınca uygulama kâbiliyeti kalmayacağı olgusundan hareketle, Yüce Mahkeme'nizin bu düzenlemeyi de iptal edeceği düşünüldüğünden, dava dilekçesinde ayrıca bir gerekçelendirme cihetine gidilmemiştir. Bu maddenin tümüne müteallik gerekçelerimizin, Yüce Mahkeme'nizce, 6524 sayılı Kanun'un 30. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 13. maddesine eklenen (3) numaralı fıkrası yönünden de esas alınmasını arz ve talep etmekteyiz.

7-) 6524 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi ile (3) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri:

a-) 6524 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin iptal gerekçesi:

Anılan cümle ile,

“ ... İlk toplantıda toplantı veya karar yeter sayısının sağlanamaması halinde üç gün içinde yapılacak ikinci toplantıda, katılanların en çok oyunu alan kişinin ataması yapılır.

Hükmü getirilmiştir.

Yukarıda, 6087 sayılı Kanun'un 12. maddesinin değiştirilen (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine yönelik yapılan eleştiri ve iptal gerekçeleri bu madde için de geçerlidir.

İkinci toplantıda katılanların en yüksek oyunu alan kişinin atamasının yapılacağından bahsedilmesi toplantı ve karar yeter sayısının aranmaması genel kuralı ile çelişki arz etmektedir. Zaten yürütmenin belirleyici olduğu üye seçiminde bir de bu çoğunluğun aranmaması, salt çoğunluk ile toplanması şeklindeki ana kuraldan ayrıksı bir durumdur. Her ne kadar, Kanun'da bu seçimlere ilişkin bazı istisnalara cevaz verilmiş ise de, asıl amaç bu tür seçimlerde yürütmenin aday seçimini kolaylaştırmaktır. Bu itibarla, söz konusu düzenleme Anayasa'nın 140. ve 159. maddelerinde düzenlenen hakim teminatı ve yargıç bağımsızlığı ilkelerine aykırılık taşımaktadır.

Ancak, 32. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 15. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin, iptal talebinde ileri sürdüğümüz gerekçelerle Yüce Mahkeme'nizce iptal edilmeleri durumunda, (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin de 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43/4. maddesi uyarınca uygulama kâbiliyeti kalmayacağı olgusundan hareketle, Yüce Mahkeme'nizin bu düzenlemeyi de iptal edeceği düşünüldüğünden, dava dilekçesinde ayrıca bir gerekçelendirme cihetine gidilmemiştir. Bu maddenin tümüne müteallik gerekçelerimizin, Yüce Mahkeme'nizce, 6524 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 15. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi yönünden de esas alınmasını arz ve talep etmekteyiz.

b-) 6524 sayılı Kanun'un 32. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 15. maddesinin (3) numaralı fıkrasının iptal gerekçesi:

Anılan madde ile;

(3) Adalet müfettişliğinden Kurul müfettişliğine veya Bakanlık iç denetçiliğine, Kurul müfettişliğinden adalet müfettişliğine veya Bakanlık iç denetçiliğine, Bakanlık iç denetçiliğinden Adalet müfettişliğine veya Kurul müfettişliğine ilgililerin muvafakatleri alınmak suretiyle atama yapılabilir. Bu şekilde yapılacak atamalarda önceki denetim biriminde geçen süre, yeni atanılan denetim biriminde geçmiş sayılır. Kurul müfettişi, adalet müfettişi veya Bakanlık iç denetçisi olarak görev yaptıktan sonra bu görevlerinden ayrılanların yeniden müfettişliğe ya da iç denetçiliğe atanmaları durumunda da bu hüküm uygulanır."

Hükmü getirilmiştir.

Görüldüğü gibi, bu düzenleme ile, Adalet müfettişliğinden Kurul müfettişliğine veya Bakanlık iç denetçiliğine, Kurul müfettişliğinden adalet müfettişliğine veya Bakanlık iç denetçiliğine, Bakanlık iç denetçiliğinden Adalet müfettişliğine veya Kurul müfettişliğine ilgililerin muvafakatleri alınmak suretiyle atama yapılabileceği ve böylece (3). Fıkranın tamamı nazara alındığında adalet müfettişliği, Kurul müfettişliği ile Bakanlık iç denetçiliğine geçişlerin kolaylaştırıldığı görülmektedir.

Oysa, Anayasa'nın 159. maddesinin (11) numaralı fıkrasının (2). cümlesinde, "Kurul müfettişleri ile Kurulda geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Kurula aittir." denilmekte; aynı maddenin (12). fıkrasında da "Adalet Bakanlığının merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar ile adalet müfettişlerini ve hâkim ve savcı mesleğinden

olan iç denetçileri, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Adalet Bakanına aittir.” hükmü öngörülmektedir. Anayasa'nın 159. maddesi çok açık bir biçimde Kurul müfettişlerinden söz ederken, Bakanlığın kendi iç denetçilerini düzenleme dışında bırakmış; Bakanlık iç denetçileri için özel düzenleme getirmiş ve atama yetkisini Adalet Bakanına vermiştir.

Şu durumda, iptali talep olunan 32. maddenin (3) numaralı fıkrası ile sadece Kurul tarafından atanması gereken Kurul müfettişliğine Adalet Bakanı tarafından atanacak olan Bakanlık iç denetçilerinin atanabilmesinin yolu açılmaktadır. Oysa, Anayasa'nın açık düzenlemesi karşısında, bu durumun yasa ile düzenlenmesi mümkün değildir. Aksi takdirde, böylesi bir uygulamanın kabul edilmesi, atama yetkisi Adalet Bakanı'nda olan Bakanlık iç denetçilerinin Kurul müfettişliğine atanması suretiyle Bakanın teftiş kurulu nezdinde etkili bir pozisyona getirilmesine cevaz verecektir. Dolayısı ile, bu düzenleme, yukarıda belirtildiği gibi, Anayasa'nın 159. maddesinin (11) numaralı fıkrasına açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

8-) 6524 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 16. maddesine eklenen (3) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Anılan fıkra ile;

“(3) Teftiş Kurulu Başkanı ve Teftiş Kurulu başkan yardımcıları Kurul müfettişlerinin sahip olduğu malî dahil her türlü hak ve yetkiyi haizdirler.”

Hükmü getirilmektedir.

Yüksek mâlumları olduğu üzere, Teftiş Kurulu Başkanı ve Teftiş Kurulu başkan yardımcıları bu düzenlemeden önce Genel Kurul tarafından atanıyordu. Anayasa'nın 159. maddesi hükmü de bu yönde bir düzenlemeyi öngörüyordu. Oysa, şimdiki düzenleme ile, Teftiş Kurulu Başkanı ve Teftiş Kurulu başkan yardımcılarının atanması, yürütmenin bir organı olan Adalet Bakanına bırakılmıştır. Dolayısı ile, siyasî etkiye tamamen açık bir Kurul haline dönüştürülmüştür.

Bu nedenle, dava dilekçemizde, anılan düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmüştük. 6524 sayılı Kanun'un 33. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un 16. maddesine eklenen (3) numaralı fıkrasında yürütmenin etkisine açık olarak atamaları yapılan Teftiş Kurulu Başkanı ve Teftiş Kurulu başkan yardımcılarının hâlen Genel kurul tarafından seçilen Kurul müfettişleriyle aynı hak ve yetkiler tanınmaktadır. Bu düzenleme, bu yönü itibarıyla Anayasa'nın Kurul müfettişlerine güvence veren 159. maddesinin (11) numaralı fıkrası hükmüne aykırılık oluşturmaktadır.

9-) 6524 sayılı Kanun'un 35. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 29. maddesinin (3) ve (5) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri:

a-) 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 29. maddesinin (3) numaralı fıkralarının iptal gerekçesi:

Anılan madde ile;

“(3) Kanundaki istisnalar hariç olmak üzere Genel Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tamsayısının salt çoğunluğuyla karar alır.”

Söz konusu düzenleme ile, Genel Kurul'un çoğulculuk anlayışı bertaraf edilmek suretiyle salt çoğunluk ile toplanma ve karar verme esâsı getirilmektedir. Yani 12 üye ile toplanan Kurul, yine 12 üye ile karar almak zorundadır. Ayrıca getirilen bu kurala yukarıda ilgili maddelerde sözü edilen müfettiş, tetkik hâkimi ve daire başkanı seçimlerinde yapılacak ikinci toplantıda bu sayının aranmamasına ilişkin hükümlerle paralel olacak şekilde “kanundaki istisnalar hariç olmak üzere” ifadesinin bu fıkra kullanılması, toplantı ve karar yeter sayılarının aranmasında genel kuralın dışlanmasına, çoğulculuğun ortadan kaldırılmasına ve zaten özü itibarıyla Adalet Bakanının etkin kılındığı diğer maddeler çerçevesinde yürütme lehine kararların alınmasına yol açacaktır. Bu durum, hiç kuşkusuz, HSYK'nın özellikle yürütme organı başta olmak üzere hiçbir organ ve kurumun etkisi altında kalmaksızın tamamen yargı bağımsızlığı, hâkim teminatı ve hâkim ve savcılarının bağımsızlığı ilkeleri doğrultusunda görev yapmasını amaçlayan Anayasa'nın 159. maddesi hükmüne aykırılık taşımaktadır.

Kaldı ki, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun, kuruluşu, görev ve yetkileri itibarıyla hem idarî nitelikli, hem de yargı bağımsızlığını, hâkimlik teminatını güvence altına alan sui generis bir Anayasal bir kurum olduğu tartışmasızdır. Bu tür kurumlar (yargı bağımsızlığı, hâkim teminatı gibi), yargısal bir alanda görev ifâ ettiği için, toplantı ve karar yeter sayıları da haklarında karar alacakları hâkim ve savcılara yeterli güvenceleri sağlayacak nitelikte olmalıdır. Nitekim, benzer bir yapıya sahip olan ve benzer yargısal görev ve yetki alanı olan Anayasa Mahkemesi için de Anayasa'nın kendisi 149. maddesinde 17 kişilik Mahkemenin 9 kişiyle değil, en az 12 üyeyle toplanmasını öngörmektedir. Bu doğrultuda, daha önceki Kanun'da, hâkim ve savcılarının güvencelerini sağlamak amacıyla, Kurul'un 15 üye ile toplanması kuralı geçerliydi. Böylece Kurulun, hâkim ve savcılara ilişkin kararlarının daha güvenceli, daha katılımcı olması sağlanmak istenmişti. Bu suretle, HSYK'nın üye yapısındaki denge de gözetilmiş oluyordu. Herhangi bir kaynaktan gelen üyelerin tek başlarına hüküm tesis etmeleri zorlaştırılıyordu.

Dolayısı ile, bu dengeleri gözetken ve kararlara konu olan yargıç ve savcılarının teminatlarını güvence altına alan mevsuf çoğunluk yerine salt çoğunlukla toplanması yönündeki bu düzenleme, haklarında karar verilen ve işlem yapılan hâkimler yönünden “Hâkimler mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler” şeklindeki Anayasa'nın 140/2. maddesi hükmüne aykırıdır.

b-) 6087 sayılı Kanun'un değiştirilen 29. maddesinin (5) numaralı fıkrasının iptal gerekçesi:

Anılan fıkra ile,

“(5) Gündemde değişiklik yapılması; ancak gündemin düzenlenmesinden sonra ivedi ve süreli işlerin ortaya çıkması hâlinde ve toplantı gününden en az bir gün önce Başkan veya üyelerden birinin yazılı talebi üzerine Genel Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararı ile olur. İvedi ve süreli olmayan talepler bu suretle ele alınamaz. Gündemdeki işlerden birinin sırasından önce ya da sonra görüşülmesi, ertelenmesi veya gündemden çıkarılması aynı usule tâbidir.”

Hükmü getirilmektedir.

Bir kurumun bağımsız olduğunu gösteren en önemli unsurlardan biri toplantı usullerini, ne zaman toplanacağı yönündeki kararları ve gündemin belirlenmesi hususunu, kendi iradesi

ile karara bağlayabilmesidir. Nitekim, bu doğrultuda, Kurul, daha önceki düzenlemenin 29. maddesi çerçevesinde toplantı günlerinin belirlenmesi ve gündemin belirlenmesi hususlarında belirleyici yetkiye sahip bulunmaktaydı. İptal dilekçemizde, bu gerekçelerle, 29. maddenin 1. ve 2. fıkralarında yapılan değişikliklerin Anayasa'ya aykırılığı hususunda talepte bulunmuştuk.

Mahkemeniz tarafından gerekçelendirilmesi tarafımızdan istenen söz konusu (5). fıkranın iptali konusunda da benzer gerekçelerimiz aynen devam etmektedir. Söz konusu düzenlemeyle, aynen toplantı günlerini belirleme konusunda olduğu gibi, gündemin belirlenmesi ve gündemde değişiklik yapılması hususunda da, Anayasa'nın 140. ve 159. maddelerinde getirilmek istenen yapı ve işleyişe aykırılıklar taşıyan bir düzenleme getirilmektedir.

Bu hususta, daha önce gündemin belirlenmesinde Başkan, “Başkanvekilinin de gündemin belirlenmesinde görüşünü almak zorunda iken” söz konusu düzenlemeye Başkana mutlak yetki tanınmakta, Başkanvekilinin görüşü tamamen devre-dışı bırakılmaktadır. Aynı şekilde, 29. maddenin (5) numaralı fıkrasında daha önce yer almayan “toplantı gününden en az bir gün önce” ibaresi, söz konusu düzenlemeyle yasa hükmüne eklenmiştir.

Tek başına söz konusu fıkranın Anayasa'ya aykırılığının iddia edilmesi zor olmakla birlikte, 29. maddede gerçekleştirilen tüm düzenlemeyle (4) ve (5) numaralı fıkralarda gerçekleştirilen bu düzenlemeler bir arada değerlendirildiğinde, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı ilkelerine aykırı olarak, Anayasa'nın 140. ve 159. maddeleriyle bağdaşmayan bir nitelikte ve ölçüde yürütmeye, diğer bir söyleyişle, Adalet Bakanına geniş bir yetki tanındığı tartışmasızdır. Bu gerekçelerle, söz konusu düzenleme, Anayasa'nın 140. ve 159. maddelerine aykırı niteliktedir.

10-) 6524 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'a eklenen geçici 4. maddenin (3) ve (7) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri:

a-) 6087 sayılı Kanun'a eklenen geçici 4. maddenin (3) numaralı fıkrasının iptal gerekçesi:

Anılan fıkra ile;

“(3) Genel Sekreter adayları belirlendikten sonraki üç gün içinde Başkan tarafından Genel Sekreter atanır.”

Hükmü getirilmektedir.

İptal dilekçemizde genel sekreter adaylarının belirlenmesi usûlüne yönelik 28. maddenin Anayasa'ya aykırılığı yönündeki gerekçelerimize yer vermiştik.

Bu gerekçeler doğrultusunda, Anayasa Mahkemesi'nin 2010/49 Esas ve 2010/87 Karar sayılı kararı ile demokratik hukuk devletine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilen Anayasa'nın 159. maddesine ilişkin iptal hükmü nedeniyle, o dönemde iptal edilmiş “Üyelerin tek adaya oy vermesi usûlünün” bu Yasanın 28. maddesinde tekrar getirilmesinin Anayasa'nın 153. maddesine aykırılığını ileri sürmüştük.

Aynı doğrultuda, söz konusu geçici 4. maddenin (3) numaralı fıkrası da, Genel Kurul tarafından, bu Kanunla öngörülen usûle göre belirlenecek genel sekreter adaylarının

arasından 3 gün içinde Başkan tarafından atanmaları hükmünü içerdiğinden, aynı gerekçelerle Anayasa'nın 153. maddesine aykırıdır. Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği bir Anayasa hükmü, 28. madde için ileri sürdüğümüz gibi, 39. maddesiyle eklenen geçici 4. maddenin (3) numaralı fıkrası ile de hayata geçirilmeye çalışılmaktadır.

Bu nedenle, söz konusu maddenin 3. fıkrası da, Anayasa'nın 153. maddesine aykırıdır.

b-) 6087 sayılı Kanun'a eklenen geçici 4. maddenin (7) numaralı fıkrasının iptal gerekçesi:

“(7) Kurul idari personeli için yapılacak atamalarda 2014 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan sınırlamalar uygulanmaz.”

Hükmü getirilmektedir.

Her ne kadar, dava dilekçemizde iptalini talep ettiğimiz hükümler arasında 6087 sayılı Kanun'a eklenen geçici 4. maddenin (7) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırılığı belirtilmiş ise de, bu fıkranın tek başına iptaline yönelik herhangi bir talebimiz olması mümkün değildir. Çünkü, “Kurum idarî personeline ilişkin atamalarda 2014 yılı Malî Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu'nda yer alan sınırlamalar uygulanmaz” hükmünün tek başına Anayasa'nın herhangi bir maddesine aykırılığından söz edilemez. Bu nedenle, bu fıkra ile ilişkin olarak herhangi bir gerekçeye yer verilmesine ihtiyaç duyulmamıştır.

Ancak, 6524 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'a eklenen geçici 4. maddesinin iptali talebinde ileri sürdüğümüz gerekçelerle Yüce Mahkeme'nizce iptal edilmeleri durumunda, geçici 4. maddenin (7) numaralı fıkrasının da 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43/4. maddesi uyarınca uygulama kâbiliyeti kalmayacağı olgusundan hareketle, Yüce Mahkeme'nizin bu düzenlemeyi de iptal edeceği düşünüldüğünden, dava dilekçesinde ayrıca bir gerekçelendirme cihetine gidilmemiştir. Bu maddenin tümüne müteallik gerekçelerimizin, Yüce Mahkeme'nizce, 6524 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle 6087 sayılı Kanun'a eklenen geçici 4. maddenin (7) numaralı fıkrası yönünden de esas alınmasını arz ve talep etmekteyiz.

Tüm bu gerekçelere ek olarak, söz konusu 6524 sayılı Yasa, 26.2.2014 Çarşamba günü Cumhurbaşkanı tarafından imzalanıp, onaylanmasına rağmen, aynı gün Resmi Gazete'de yayımlanmamıştır. Ertesi gün, yâni 27.2.2014 Perşembe günü, Resmi Gazete'nin ancak mesâî saati bitiminde yayımlanan mükerrer sayısı ile ilân edilmiş ve yürürlüğe girmiştir. Bu suretle, Anamuhalefet Partisi, Yasayı derhal Anayasa Mahkemesi'nin denetimine sunmuş ise de, Yasa'nın Resmi Gazete'de kasıtlı olarak geç yayımlatılması sebebiyle Anayasa Mahkemesi'nin süratle karar verebilmesinin yolu bilinçli olarak engellenmiştir.

Yürütme organı tarafından, bu süre içerisinde hazırlandığı belli olan atama ve görevden alma listeleri derhal uygulamaya geçirilmiştir.

Hukukun açıkça suiistimali niteliğinde olan ve Yüce Mahkeme'nizin Kararlarını etkisizleştirme amacı taşıdığı âşikâr olan bu girişimler, 6524 sayılı Kanun'un “yok hükmünde olduğunun saptanması” ve “yürürlüğünün durdurulması” yönündeki taleplerimizin hukukî yönden haklılığını açık bir şekilde ortaya koymuştur.

2014/57 Esas sayılı Davaya ilişkin ek-dilekçemizi saygı ile arz ederiz.””